

รายงานการส่งเสริมความรู้และการประเมินผล การจัดการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

รายงานการส่งเสริมความรู้และการประเมินผล
การจัดการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

คำนำ

รายงานการส่งเสริมความรู้และการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ" ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำเสนอผลการศึกษา ติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายและการดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญในการสร้างความเสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อมูลและข้อค้นพบที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ ได้มาจากการลงพื้นที่ศึกษาเชิงลึก รับฟังความคิดเห็น และรวบรวมสภาพการณ์จริงใน ๖ ภูมิภาคทั่วประเทศ ครอบคลุมทั้งประเด็นความท้าทายในระบบ การคัดกรอง สถิติผู้เรียน ปัญหาอุปสรรคเชิงโครงสร้าง งบประมาณ อัตราค่าสิ่งบุคลากร ตลอดจนหลักสูตรและการวัดผล ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ทำการสังเคราะห์และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและ มาตรการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติจริงทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นักสหวิชาชีพ ผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ และเอกชนทุกแห่ง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้ จะเป็นแนวทางและเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานปฏิบัติ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการร่วมกันปฏิรูปและพัฒนากระบวนการศึกษาพิเศษของประเทศไทยให้มีความ ครอบคลุม เสมอภาค และยั่งยืน เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างแท้จริง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร

ก

บทที่ ๑ บทนำ

๑

๑.๑ ความเป็นมาและเหตุผลความจำเป็น

๑

๑.๒ วัตถุประสงค์การดำเนินงาน

๑

๑.๓ ขอบเขตการดำเนินงาน

๒

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๒

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

๒

บทที่ ๒ กรอบแนวคิด วิวัฒนาการทางกฎหมาย และระเบียบวิธีติดตามประเมินผล

๔

๒.๑ วิวัฒนาการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ

๔

๒.๒ กรอบแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๖

๒.๓ วิธีติดตามและประเมินผล

๗

บทที่ ๓ ผลการประเมินการบังคับใช้กฎหมายและสภาพจริงในพื้นที่

๑๐

๓.๑ สภาพการณ์และสถิติเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในพื้นที่

๑๐

๓.๒ ปัญหาและอุปสรรคจากการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติงาน

๑๒

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแนวทางการส่งเสริมองค์ความรู้เชิงพื้นที่

๑๘

๔.๑ มิติการคัดกรองและการวินิจฉัย

๑๘

๔.๒ มิติบุคลากรและอัตรากำลัง

๑๘

๔.๓ มิติหลักสูตรและการวัดประเมินผล

๑๙

๔.๔ มิติการบูรณาการภาคีเครือข่ายและครอบครัว

๒๐

๔.๕ มิติโครงสร้าง กฎหมาย และการบริหารงบประมาณ

๒๐

๔.๖ มิติการส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษสู่ชุมชนและผู้ปฏิบัติงาน

๒๑

บทที่ ๕ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการขับเคลื่อน

๒๕

๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๒๕

๕.๒ มาตรการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

๒๗

ภาคผนวก ก

๓๑

ภาคผนวก ข

๔๑

ภาคผนวก ค

๕๒

คณะผู้จัดทำ

๖๖

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๒.๑ รูปแบบตารางเชิงมิติโครงสร้าง	๖
ตารางที่ ๒.๒ ตารางสรุประเบียบวิธีติดตามประเมินผล	๗
ตารางที่ ๔.๑ สรุปแผนผังการส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษสู่ชุมชน และผู้ปฏิบัติงาน	๒๔
ตารางที่ ๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๒๕

บทสรุปผู้บริหาร

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ถือเป็นภารกิจสำคัญในการสร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ (มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๔), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๐), พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ จากการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และการลงพื้นที่ศึกษาเชิงลึกในพื้นที่ ๖ ภูมิภาคทั่วประเทศ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) พบว่า แม้จะมีการขับเคลื่อนนโยบายอย่างต่อเนื่อง แต่การจัดการศึกษายังเผชิญอุปสรรคเชิงโครงสร้าง กฎหมาย ทรัพยากร และการประสานงานข้ามกระทรวง โครงการนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมสภาพการณ์จริง สังเคราะห์ปัญหาเชิงระบบ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายพร้อมมาตรการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อค้นพบสำคัญจากสภาพการณ์ในพื้นที่

จากการประมวลข้อมูลเชิงพื้นที่ พบปรากฏการณ์สำคัญที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายเชิงโครงสร้าง ได้แก่

๑. ปรากฏการณ์ "LD เทียม" และความคลาดเคลื่อนของสถิติ ข้อมูลในระบบสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษและเรียนรวม (SET) บันทึสถิติเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) สูงถึงร้อยละ ๓๐-๔๐ ซึ่งเกินกว่าเกณฑ์สากลทางการแพทย์ (ร้อยละ ๓-๕) สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากภาวะการเรียนรู้ถดถอยช่วงสถานการณ์โควิด-๑๙, พฤติกรรมการติดหน้าจอดิจิทัลตั้งแต่วัยเด็กเล็ก, และกลุ่มเด็กเรียนช้า (IQ ๗๐-๘๙) ที่ไม่มีประเภทความบกพร่องรองรับ จึงถูกระบุเป็น LD เพื่อให้ได้รับงบประมาณ ซึ่งเมื่อมีการคัดกรองซ้ำทางการแพทย์ พบว่าตัวเลขเด็ก LD ในระบบลดลงกว่าร้อยละ ๘๐-๙๐

๒. ภาวะออทิสติกและสมาธิสั้นพุ่งสูงขึ้นตั้งแต่ระดับปฐมวัย สถานศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรวจพบเด็กที่มีภาวะออทิสติกและกลุ่มอาการสมาธิสั้น (ADHD) ในระดับอนุบาลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้ห้องเรียนคู่ขนานและสถานศึกษาเฉพาะทางไม่สามารถรองรับปริมาณความต้องการได้ทัน

๓. ปัญหาพฤติกรรม-อารมณ์ร่วมและการกลั่นแกล้ง ผู้เรียนส่วนใหญ่มักมีปัญหาด้านพฤติกรรมและอารมณ์ซ้อนทับความพิการหลัก และเด็กที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกต้องมักถูกกลั่นแกล้ง (Bully) จนนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล หรือหลุดออกจากระบบการศึกษา

๔. ความเปราะบางของเด็กกลุ่มเฉพาะ เด็กที่มีความบกพร่องรุนแรงติดบ้านติดเตียงยังขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนการเดินทางของครูเยี่ยมบ้าน ขณะที่กลุ่มเด็กต่างด้าวและชาติพันธุ์ (ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๔๐-๕๐ ในสถานศึกษาบางแห่ง) ยังประสบปัญหาเอกสารทะเบียนราษฎร (รหัส G) และขาดนโยบายรองรับการศึกษาต่อในระยะยาว

ปัญหาและอุปสรรคเชิงระบบ

ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ สามารถจำแนกออกเป็น ๕ ด้านหลัก ได้แก่

๑. ด้านการคัดกรองและการวินิจฉัยทางการแพทย์ ครูประจำการขาดทักษะคัดกรอง เกิดปัญหาคอขวดเนื่องจากต้องรอคิวพบจิตแพทย์เด็กและแพทย์เฉพาะทางนาน ๑-๒ ปี ประกอบกับกลุ่มอาการสมาธิสั้น (ADHD)

ไม่ได้ถูกระบุให้เป็น ๑ ใน ๙ ประเภทความพิการทางการศึกษาตามกฎหมาย ทำให้เด็กตกหล่นจากสิทธิประโยชน์และการช่วยเหลือโดยตรง

๒. ด้านบุคลากรและอัตราค่าจ้าง โรงเรียนเรียนรวมขาดแคลนครูการศึกษาพิเศษอย่างหนัก ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการได้รับค่าตอบแทนต่ำ (๙,๐๐๐ บาท/เดือน) และไม่มีความมั่นคงจนเกิดภาวะสมองไหล ครูผู้สอนเผชิญภาวะหมดไฟ (Burnout) จากภาระงานล้นมือ และขาดแคลนบุคลากรสายวิชาชีพเฉพาะ เช่น นักกิจกรรมบำบัด นักจิตวิทยา และนักแก้ไขการพูด ในระบบการศึกษา

๓. ด้านงบประมาณและสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบป้องกันการศึกษาคือ ๒,๐๐๐ บาท มีขั้นตอนล่าช้าข้ามปีงบประมาณ งบประมาณการปรับปรุงสภาพแวดล้อม (Universal Design) จัดสรรตรงไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษ ทำให้โรงเรียนเรียนรวมขาดงบประมาณปรับปรุงอาคารสถานที่ และ "หน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ" ระดับอำเภอไม่มีสถานะทางกฎหมายรองรับการจัดสรรงบประมาณอย่างถูกต้อง

๔. ด้านทัศนคติของผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองจำนวนมากปฏิเสธความจริง (Denial) ไม่ยอมนำเด็กไปตรวจวินิจฉัยเพราะกลัวการถูกตีตรา ขาดการประสานความร่วมมือในการปรับพฤติกรรมเด็กที่บ้าน และคนในครอบครัวต้องเผชิญภาวะเครียดเรื้อรังโดยไม่มีระบบเยียวยาสุขภาพจิต

๕. ด้านหลักสูตร การวัดผล และระบบการส่งต่อ การประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่ผูกกับคะแนนสอบระดับชาติ (O-NET/NT) สร้างแรงกดดันให้โรงเรียนปฏิเสธการรับเด็กพิเศษเข้าเรียน ระบบสารสนเทศ (DMC, SET, IEP Online) มีความซ้ำซ้อนและฐานข้อมูลไม่ย้ายตามตัวเด็ก ตลอดจนขาดระบบการส่งต่อเปลี่ยนผ่านที่ไร้รอยต่อสู่การศึกษาระดับสูงและการมีงานทำตามมาตรา ๓๓ และ ๓๕

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างและยกระดับระบบการศึกษาพิเศษ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแบ่งออกเป็น ๔ ระดับสำคัญ ได้แก่

๑. ระดับชาติและกฎหมาย กำหนดหมวดเฉพาะว่าด้วย "การศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษและบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ" ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ พร้อมทบทวนพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อขยายคำนิยามให้ครอบคลุมกลุ่มสมาธิสั้น (ADHD), กลุ่มพฤติกรรมและอารมณ์ (EBD) และกลุ่มออทิสติก รวมทั้งตรากฎกระทรวงรองรับการจัดตั้ง "หน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษระดับอำเภอ" ให้มีสถานะทางกฎหมายในการบริหารงบประมาณ

๒. ระดับโครงสร้างและระบบ ขับเคลื่อนคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระดับจังหวัด (Single Command Area) โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์บูรณาการร่วมกันจริงและจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area-based Budgeting) ตลอดจนบูรณาการ Big Data เชื่อมโยงระบบ DMC, SET, IEP Online ของกระทรวงศึกษาธิการ เข้ากับฐานข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย โดยใช้เลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก

๓. ระดับบุคลากร กำหนดตำแหน่งครูการศึกษาพิเศษประจำโรงเรียนเรียนรวมและปรับเกณฑ์คิณอัตราค่าจ้างของ ก.ค.ศ. ให้เอื้อต่อสถานศึกษา ยกย่องสถานะครูพี่เลี้ยงเด็กพิการเป็นพนักงานราชการหรือลูกจ้างประจำ พร้อมปรับอัตราค่าตอบแทนตามวุฒิการศึกษา และปรับปรุงระเบียบการจ่ายเงิน พ.ส.พ. ให้แก่ครูผู้สอนเด็กเรียนรวมทุกสังกัดอย่างเท่าเทียม

๔. ระดับหลักสูตรและการวัดผล แยกผลการประเมินระดับชาติ (O-NET/NT/RT) ของเด็กพิเศษออกจากคะแนนเฉลี่ยปกติของสถานศึกษา (Assessment Neutrality) และพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิต (ADL), ทักษะทางสังคม และทักษะอาชีพที่ยืดหยุ่นรองรับการพึ่งพาตนเองและการมีงานทำ

มาตรการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติจริง ได้กำหนดกรอบการดำเนินงานตามระยะเวลาไว้ ๓ ระยะ ดังนี้

๑. มาตรการระยะสั้น (Quick-Win : ดำเนินการภายใน ๑ ปี) มุ่งเน้นการแก้ปัญหาเร่งด่วนโดยใช้ นวัตกรรมดิจิทัล ได้แก่ การพัฒนาระบบคัดกรองดิจิทัลและแพทย์ออนไลน์ (Tele-Consultation / Tele-Medicine) เพื่อให้ครูส่งคลิปวิดีโอพฤติกรรมเด็กปรึกษาจิตแพทย์ออนไลน์ ลดเวลารอคอยวินิจัยเหลือ ๑-๒ เดือน; การรวมระบบสารสนเทศ SET และ IEP Online เข้าด้วยกันเป็นระบบ Cloud-IEP ที่ย้ายข้อมูลตามตัวผู้เรียนทันที; การจัดทำชุดคู่มือและสื่อการสอนสำเร็จรูป (Special Education Box) แจกจ่ายโรงเรียนเรียนรวม; และการจัด Workshop ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเรื่องสิทธิ สวัสดิการ บัตรคนพิการ และการปรับพฤติกรรมเด็กที่บ้าน

๒. มาตรการระยะกลาง (ดำเนินการภายใน ๒ - ๓ ปี) มุ่งเน้นการพัฒนาระบบและโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรผลิตครูระดับอุดมศึกษาโดยกำหนดให้วิชาการศึกษาพิเศษและการคัดกรองเบื้องต้นเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาครูทุกสาขา; การจัดสรรงบประมาณตรง (Direct Grant) สู่โรงเรียนเรียนรวมเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมตามหลัก Universal Design และจัดตั้งศูนย์ยืม-คืน เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก; การออกระเบียบยกระดับสถานะและจัดสรรงบประมาณพาหนะเยี่ยมบ้านให้หน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ; และการถอดบทเรียนขยายผลโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม (เช่น โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดปราสาททอง จ.สุพรรณบุรี, โรงเรียนวัดยางมีมานะวิทยา จ.พิษณุโลก, โรงเรียน อบจ.สุราษฎร์ธานี ๑) ให้เป็นศูนย์เรียนรู้เครือข่าย

๓. มาตรการระยะยาว (ดำเนินการภายใน ๓ - ๕ ปี) มุ่งเน้นการปฏิรูประดับโครงสร้างและความยั่งยืน ได้แก่ การจัดตั้งระบบส่งต่อและเปลี่ยนผ่านระดับชาติ (National Transition Framework) ที่ไร้รอยต่อตั้งแต่ระดับปฐมวัย (EI) สู่การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และเชื่อมโยงกับการจ้างงานตามมาตรา ๓๓ และ ๓๕; การบูรณาการงบประมาณรายหัวแบบผูกพันรายบุคคล (Individualized Funding Voucher) ที่งบประมาณติดตามตัวผู้เรียนไปยังสถานศึกษาทุกสังกัดเพื่อสร้างความเป็นธรรม; และการผลักดันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ให้มีผลบังคับใช้เพื่อรองรับสิทธิและการดูแลเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างสมบูรณ์ตามมาตรฐานสากล

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและเหตุผลความจำเป็น

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษถือเป็นพันธกิจสำคัญในการสร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยมีกรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา ๑๐ ที่บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ รวมถึงบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ประกอบกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และการติดตามสภาพการณ์จริงในระดับพื้นที่ พบว่าสถิติเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องท่ามกลางภาวะอัตราการเกิดของประชากรโดยรวมที่ลดลง อีกทั้งรูปแบบความบกพร่องและปัญหาที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น เช่น ความพิการซ้ำซ้อน ภาวะออทิสติก (Autism Spectrum Disorder) ปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ร่วม กลุ่มภาวะสมาธิสั้น (ADHD) รวมถึงภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้เทียม (LD เทียม) ซึ่งได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อม การขาดโอกาสเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ และการใช้สื่อเทคโนโลยี/หน้าจอตั้งแต่วัยเด็กเล็ก นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มเด็กเปราะบาง เด็กด้อยโอกาสในบริบทสังคมเฉพาะ เช่น เด็กที่ผู้ปกครองถูกคุมขังในเรือนจำ เด็กในสถานสงเคราะห์ เด็กต่างด้าวและกลุ่มชาติพันธุ์

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติยังพบปัญหาและอุปสรรคเชิงโครงสร้างหลายประการ อาทิ กระบวนการคัดกรองที่คลาดเคลื่อน การขาดแคลนครูการศึกษาพิเศษและครูพี่เลี้ยง ปัญหาการจัดสรรงบประมาณและสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก ความพร้อมและทัศนคติของครอบครัว/ผู้ปกครอง ตลอดจนระบบการส่งต่อและเชื่อมโยงระหว่างระดับการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ในฐานะหน่วยงานนโยบายการศึกษาของชาติ จึงได้ดำเนินโครงการติดตามและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเชิงพื้นที่ เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริง สภาพปัญหา และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับสภาพจริงต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การดำเนินงาน

๑. เพื่อติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์และผลการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระดับพื้นที่

๒. เพื่อรวบรวมและศึกษาสภาพการณ์จริง ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจากผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วน

๓. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นเชิงโครงสร้าง กฎหมาย บุคลากร งบประมาณ และการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

๔. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการขับเคลื่อน และแนวทางการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาด้านกฎหมายและสภาการศึกษา

๕. เพื่อศึกษาแนวทางและรูปแบบการส่งเสริมองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษแก่บุคลากรทางการศึกษา ครอบครัว และชุมชน

๑.๓ ขอบเขตการดำเนินงาน

ขอบเขตด้านเนื้อหา : กฎหมาย นโยบาย รูปแบบการจัดการศึกษา (ในระบบ นอกกระบบ และตาม อัยยาศัย) กระบวนการคัดกรอง การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การผลิตและพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ/คู่มือการศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือ การส่งต่อ (Transition) และการบูรณาการแบบสหวิชาชีพ

ขอบเขตด้านพื้นที่ : พื้นที่ศึกษาเชิงลึกและเวทีรับฟังความคิดเห็นเชิงปฏิบัติการในภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ ภาคเหนือ (จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ ลำปาง) ภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี) ภาคกลาง (จังหวัด สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา) ภาคตะวันออก (จังหวัดฉะเชิงเทรา ระยอง) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัด อุตรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู) ภาคตะวันตก (จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี)

ขอบเขตด้านเวลา : การเก็บข้อมูลและประชุมเชิงปฏิบัติการในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย : ผู้แทนและผู้ปฏิบัติงานจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (สพป./สพม.), ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด, โรงเรียนเฉพาะความ พิกัด (เช่น โรงเรียนปัญญาคุณกุล โรงเรียนโสตศึกษา), โรงเรียนจัดการเรียนรวม (สังกัด สพฐ. และ อปท.), สำนักงาน ส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด/อำเภอ (สกร.), องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปจ. และเทศบาล), หน่วยงานสาธารณสุข (สสจ./รพ./รพ.สต.), พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.), ผู้แทนสถานศึกษาเอกชน, นักสหวิชาชีพ และผู้ปกครอง

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบสภาพจริง ปัญหา อุปสรรค และช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาพิเศษในระดับ พื้นที่

๒. ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายและมาตรการขับเคลื่อนที่ตรงจุดเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๓. เกิดแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย (อปท.) อย่างเป็นรูปธรรม

๔. ยกระดับคุณภาพชีวิตและโอกาสทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้สามารถ พัฒนาเต็มตามศักยภาพและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เด็กที่มีความแตกต่างจากเด็กทั่วไปอันเนื่องมาจากความบกพร่อง ทางร่างกาย การเคลื่อนไหว สติปัญญา การเรียนรู้ การสื่อสาร พฤติกรรมและอารมณ์ ออทิสติก รวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Gifted/Talented) และเด็กกลุ่มเปราะบาง/ด้อยโอกาสที่มีความต้องการบริการทางการศึกษาและ การสนับสนุนพิเศษเป็นรายบุคคล

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา แผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และการประเมินผลที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคล นั้นเป็นรายบุคคล

การจัดการเรียนรวม การจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เข้าเรียน ร่วมกับเด็กทั่วไปในชั้นเรียนปกติของสถานศึกษาทั่วไป โดยมีการปรับสภาพแวดล้อม หลักสูตร และการสนับสนุน ช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) กระบวนการตรวจคัดกรอง วินิจฉัย บำบัด พื้นฟูสมรรถภาพ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความบกพร่องจนถึงอายุ ๖ ปี เพื่อลดผลกระทบของความบกพร่องและเตรียมความพร้อมสู่การศึกษาขั้นต่อไป

ระบบการส่งต่อและเปลี่ยนผ่าน กระบวนการส่งผ่านผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง เช่น จากศูนย์การศึกษาพิเศษสู่โรงเรียนเรียนรวม/โรงเรียนเฉพาะทาง หรือจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สายอาชีพ อุดมศึกษา หรือการมีงานทำ

LD เทียม สภาพที่เด็กแสดงอาการบกพร่องด้านการอ่าน การเขียน หรือการคำนวณคล้ายเด็ก LD จริง แต่ไม่ได้เกิดจากพยาธิสภาพหรือความผิดปกติทางระบบประสาทของสมอง หากเกิดจากปัจจัยแวดล้อมภายนอก เช่น การขาดโอกาสทางการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โควิด-๑๙ การเล็งดูที่ขาดการกระตุ้นพัฒนาการ หรือการติดหน้าจอ/สื่อดิจิทัล

บทที่ ๒

กรอบแนวคิด วิวัฒนาการทางกฎหมาย และระเบียบวิธีติดตามประเมินผล

๒.๑ วิวัฒนาการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของประเทศไทย มีพัฒนาการเชิงบรรทัดฐานทางกฎหมายและนโยบายที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิ ความเสมอภาค และการขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีพัฒนาการและสาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

หลักการรับรองสิทธิและความเสมอภาค รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายสำหรับสิทธิขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งห้ามการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลอื่นเนื่องมาจากความแตกต่างทางกาย สภาพร่างกาย สุขภาพ สถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (มาตรา ๗๗) บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และต้องจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลา ๕ ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ตรวจสอบความสอดคล้องของกฎหมายกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

- ทบทวนว่ากฎหมายมีความซ้ำซ้อน ล้าสมัย หรือสร้างภาระ/อุปสรรคต่อการให้บริการสาธารณะของประชาชนและผู้เรียนหรือไม่

- นำข้อค้นพบมารายงานและขับเคลื่อนสู่การแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็น เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิและการจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

๒. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติถือเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของประเทศ ซึ่งวางรากฐานสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษไว้ในหลายมาตรา ได้แก่

มาตรา ๑๐ (สิทธิและโอกาสทางการศึกษา) บัญญัติให้การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

วรรคสอง: กำหนดให้การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

วรรคสาม: กำหนดให้การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

วรรคสี่: กำหนดให้การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา ๑๒ (การมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่น) เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ เช่น การจัดในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center), บ้านเรียน (Home School) หรือการจัดการศึกษาของสถาบันพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นกลไกที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อรองรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและกลุ่มเปราะบางที่หลุดจากระบบโรงเรียนปกติ

มาตรา ๑๕ (รูปแบบการศึกษา): กำหนดให้การจัดการศึกษามี ๓ รูปแบบ ได้แก่

- การศึกษาในระบบ มีจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา และการวัดประเมินผลที่แน่นอน
- การศึกษานอกระบบ มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา และการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มเป้าหมาย (เช่น การดำเนินงานของ สกร.)
- การศึกษาตามอัธยาศัย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อม

(สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือบูรณาการทั้งสามรูปแบบร่วมกัน เพื่อตอบสนองความจำเป็นเฉพาะของเด็กแต่ละกลุ่มได้)

๓. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นกฎหมายเฉพาะที่ออกมารองรับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างครอบคลุม โดยมีสาระสำคัญคือ **การรับรองประเภทความพิการทางการศึกษา:** ครอบคลุม ๙ ประเภท ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น, ทางการได้ยิน, ทางสติปัญญา, ทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ, ทางการเรียนรู้ (LD), ทางการพูดและภาษา, ทางพฤติกรรมหรืออารมณ์, บุคคลออทิสติก และบุคคลพิการซ้ำซ้อน

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP): บัญญัติให้สถานศึกษาต้องจัดทำแผน IEP ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละคน โดยมีการปรับปรุงและประเมินผลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

สิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือ: กำหนดระบบคุ้มครองการศึกษาและสิทธิในการเข้าถึงเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และล่ามภาษามือ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้

กลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน: จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับชาติ และคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระดับจังหวัด (ตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๕๔) ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และ ผอ.ศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นเลขานุการ เพื่อบูรณาการการดำเนินงานในระดับพื้นที่

๔. พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒

การดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึง ๖ ปี) เน้นย้ำการประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย

การค้นหาและช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) กำหนดให้มีระบบคัดกรองและประเมินพัฒนาการเด็กเชิงรุกตั้งแต่ระดับชุมชน (เช่น การใช้คู่มือ DSPM โดย รพ.สต. และ อสม.) เพื่อให้สามารถตรวจพบความล่าช้าทางพัฒนาการ ความบกพร่อง หรือความพิการได้ทันทั่วถึง และส่งต่อเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูก่อนเข้าสู่วัยเรียนระดับประถมศึกษา

๕. คำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๑๙/๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่ง คสช. พ.ศ. ๒๕๖๕

การปรับโครงสร้างบริหารการศึกษาในภูมิภาค: จัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.) และคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เพื่อทำหน้าที่บูรณาการ ประสาน ส่งเสริม และกำกับทิศทางการศึกษาของทุกหน่วยงานและทุกสังกัดในระดับจังหวัด

การบริหารงานบุคคลและการปฏิบัติการ: ต่อมา มีการปรับปรุงกฎหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยโอนอำนาจการบริหารงานบุคคลกลับคืนสู่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ ศธจ. มุ่งเน้นภารกิจด้านการบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด การกำกับติดตาม และการขับเคลื่อนประเด็นข้ามหน่วยงาน เช่น โครงการ Zero Dropout และการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส/เด็กพิเศษ

๒.๒ กรอบแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษต้องยึดหลักการ **"ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง"** โดยปรับระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมให้ตอบสนองต่อลักษณะเฉพาะตัวของเด็ก แทนการบังคับให้เด็กต้องปรับตัวเข้าหาระบบการศึกษาที่ตายตัว กรอบแนวคิดดังกล่าวขับเคลื่อนผ่าน ๓ องค์ประกอบหลักคือ

ตารางที่ ๒.๑ รูปแบบตารางเชิงมิติโครงสร้าง

แกนหลัก	เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Child-Centered Core)
๑. มิติด้านหลักสูตรและการประเมินผล	• แผน IEP รายบุคคล ออกแบบเป้าหมายและกิจกรรมตรงตามรอยโรค/ศักยภาพ • Flexible Learning การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น ๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ • ทักษะชีวิต (ADL) เน้นฝึกทักษะการพึ่งพาตนเองในชีวิตประจำวัน • Passion-Based (PBE) ส่งเสริมทักษะความสนใจเฉพาะด้านสู่การประกอบอาชีพ
๒. มิติด้านบุคลากรและสหวิชาชีพ	• ครูการศึกษาพิเศษ/พี่เลี้ยง พัฒนาสมรรถนะการสอนและการดูแลพฤติกรรม • นักกิจกรรมบำบัด/กายภาพบำบัด พัฒนาสมรรถภาพและการรับรู้ประสาทสัมผัส • จิตแพทย์/นักจิตวิทยา ตรวจวินิจฉัย ติดตามการรักษา และเสริมพลังใจ • ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนโครงสร้างและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรวม
๓. มิติด้านระบบนิเวศและเครือข่าย	• สหวิทยาการสามประสาน โมเดลความร่วมมือระหว่าง ครู – หมอ – พ่อแม่ • เครือข่ายบูรณาการ การส่งต่อระหว่าง รพ. / รพ.สต. / อสม. / พมจ. / อบต. / ศูนย์การศึกษาพิเศษ • การมีส่วนร่วมของครอบครัว สร้างการยอมรับและร่วมปรับพฤติกรรมเด็กที่บ้าน • ชุมชนและภาคเอกชน สร้างพื้นที่ปลอดภัย ปราศจากการรังแก และหนุนเสริมการจ้างงาน

๑. มิติด้านหลักสูตรและการวัดประเมินผล

การจัดทำแผน IEP ที่มีประสิทธิภาพ ออกแบบเป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรม และสื่อการสอนที่จำเพาะเจาะจงกับสภาพความบกพร่องและระดับสติปัญญาของเด็กเป็นรายบุคคล โดยมีครอบครัวและนักสหวิชาชีพร่วมวางแผน

การศึกษาแบบยืดหยุ่น (Flexible Learning / ๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ) เปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ผสมผสานทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ปรับสัดส่วนระหว่างวิชาการ ทักษะชีวิต (Activities of Daily Living: ADL) และทักษะอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การพึ่งพาตนเอง

การจัดการศึกษาตามความสนใจ ค้นหาและส่งเสริมศักยภาพเฉพาะด้าน เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา หรือเทคโนโลยี ให้เด็กได้พัฒนาจนถึงระดับความเป็นเลิศหรือเป็นทักษะอาชีพ

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินความก้าวหน้าตามตัวชี้วัดใน IEP มากกว่าการใช้เกณฑ์คะแนนสอบมาตรฐานเดียวกันกับเด็กทั่วไป และแยกการประเมินระดับชาติ (O-NET/NT/RT) เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการรับเด็กเข้าเรียนรวม

๒. มิติด้านบุคลากรและสาขาวิชาชีพ

การบูรณาการทีมสหวิทยาการ การดูแลเด็กพิเศษไม่สามารถดำเนินการโดยครูผู้สอนเพียงลำพังได้ แต่ต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม ประกอบด้วย ครูประจำการ, ครูการศึกษาพิเศษ, จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น, กุมารแพทย์, นักกิจกรรมบำบัด, นักกายภาพบำบัด, นักจิตวิทยา และนักแก้ไขการพูด

การเสริมสร้างสมรรถนะครู พัฒนาทักษะการคัดกรองเบื้องต้น เทคนิคการสอนเด็กเรียนรวม และทักษะการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) ให้แก่ครูประจำการทุกคน เพื่อลดความเครียดและป้องกันภาวะหมดไฟ

การยกระดับบทบาทครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ พัฒนาครูพี่เลี้ยงให้มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะทาง เพื่อทำหน้าที่ประกบและช่วยเหลือเด็กในห้องเรียนรวมได้อย่างถูกต้อง

๓. มิติด้านระบบนิเวศและเครือข่ายความร่วมมือ

โมเดลสามประสาน "ครู – หมอ – พ่อแม่" ครอบคลุมเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการยอมรับและร่วมมือปรับพฤติกรรมเด็กอย่างต่อเนื่องจากโรงเรียนสู่บ้าน

เครือข่ายระดับพื้นที่ การเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ., สพป., สพม., ศูนย์การศึกษาพิเศษ, สกร.), กระทรวงสาธารณสุข (โรงพยาบาลศูนย์, รพ.สต.), กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ., บ้านพักเด็กฯ) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ., เทศบาล) เพื่อหนุนเสริมทรัพยากร งบประมาณ และการคุ้มครองสวัสดิภาพ

๒.๓ วิธีติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ควบคู่กับการประเมินแบบเปิดกว้าง เพื่อเปิดรับฟังข้อมูลเชิงลึก สภาพปัญหา ความคิดเห็นที่หลากหลาย และข้อเสนอแนะเชิงโครงสร้างจากผู้ปฏิบัติงานจริงในระดับพื้นที่ โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ๓ รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๒ ตารางสรุประเบียบวิธีติดตามประเมินผล

เครื่องมือและวิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย / พื้นที่ดำเนินการ	ประเด็นสำคัญในการเก็บข้อมูล
๑. การประชุมเชิงปฏิบัติการระดมสมอง	- เวที ๔ ภูมิภาค (เหนือ, ใต้, กลาง, ตะวันออกเฉียงเหนือ) - ผู้แทน ศธจ., สพท., สกร., อบท., สธ., พมจ.	- สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย - ข้อจำกัดด้านงบประมาณและอัตรากำลัง - ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการขับเคลื่อน
๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก	- ผู้บริหาร ศธจ., สพท., ศูนย์การศึกษาพิเศษ - ศึกษานิเทศก์, ผู้บริหารสถานศึกษา, ครูผู้สอน - นักจิตวิทยา, นักกิจกรรมบำบัด, เจ้าหน้าที่ พม.	- ความถูกต้องของระบบคัดกรอง (ปัญหา LD เทียม) - การจัดทำและขับเคลื่อนแผน IEP ในชั้นเรียน - การยอมรับและความร่วมมือของครอบครัว

เครื่องมือและวิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย / พื้นที่ดำเนินการ	ประเด็นสำคัญในการเก็บข้อมูล
๓. การสังเกตการณ์ สถานที่จริง	• ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด / หน่วยบริการ • รร.เรียนรวม / รร.เฉพาะทาง (เช่น ปัญญาพิการ) • รร.ในบริบทเฉพาะ (เช่น พื้นที่เกาะเสม็ด)	• สภาพแวดล้อมทางกายภาพและ Universal Design • การจัดการเรียนรู้และการปรับพฤติกรรม • การให้บริการเด็กที่บ้านและเด็กป่วยในโรงพยาบาล

๑. การประชุมเชิงปฏิบัติการระดมสมอง

การจัดเวทีระดับภูมิภาค ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นใน ๔ ภูมิภาคหลัก ได้แก่

- ภาคเหนือ: จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ และลำปาง
- ภาคใต้: จังหวัดนครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี
- ภาคกลาง: จังหวัดสุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: จังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู
- ภาคตะวันออก: จังหวัดฉะเชิงเทรา และระยอง
- ภาคตะวันตก: จังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี

กระบวนการดำเนินงาน เปิดเวทีเสวนาแบบเปิดกว้างโดยไม่มีกรอบแบบฟอร์มตายตัว เพื่อให้ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ (ศธจ., สพท., สกร., อบท., สธ., พม., โรงเรียนเฉพาะความพิการ, โรงเรียนเรียนรวม) ได้สะท้อนสภาพความเป็นจริง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย และข้อเสนอเชิงนโยบายร่วมกับคณะอนุกรรมการการศึกษา ด้านกฎหมายและผู้ทรงคุณวุฒิ

๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- ผู้บริหารระดับนโยบายและเขตพื้นที่: ศึกษาธิการจังหวัด, ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด, ผู้อำนวยการ สกร. จังหวัด
- ผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนวิชาการ: ศึกษาพิเศษที่รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษและการจัดการเรียนรวม
- ผู้ปฏิบัติงานระดับสถานศึกษา: ผู้บริหารสถานศึกษา, ครูการศึกษาพิเศษ, ครูประจำชั้น/ครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวม, ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ
- ภาคีเครือข่ายและสหวิชาชีพ: นักจิตวิทยา, นักกิจกรรมบำบัด, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข, นักสังคมสงเคราะห์ (พมจ.) และผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน/ท้องถิ่น

ประเด็นการสัมภาษณ์ เจาะลึกกระบวนการคัดกรอง, ความซ้ำซ้อนของระบบข้อมูล (DMC/SET/IEP Online), ภาระงานและค่าตอบแทนบุคลากร, ปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณ/คู่มือการศึกษา, ทัศนคติของผู้ปกครอง และการส่งต่อผู้เรียน

๓. การลงพื้นที่สังเกตการณ์สถานที่จริง

การลงพื้นที่ศึกษาบริบทจริง ลงพื้นที่สำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ณ สถานศึกษาและหน่วยบริการประเภทต่าง ๆ เช่น

- ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด และหน่วยบริการระดับอำเภอ/ตำบล
- โรงเรียนเฉพาะความพิการ (เช่น โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล)
- โรงเรียนจัดการเรียนรวมต้นแบบและห้องเรียนคู่ขนาน (เช่น โรงเรียนวัดยางมีมานะวิทยา จ.พิษณุโลก, โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดปราสาททอง จ.สุพรรณบุรี, โรงเรียน อบจ.สุราษฎร์ธานี ๑)
- สถานศึกษาในพื้นที่เฉพาะ (เช่น โรงเรียนบนเกาะเสม็ด จ.ระยอง)

การศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ ตรวจสอบสภาพอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก (ทางลาด, ห้องน้ำ), สื่อและนวัตกรรมการสอน, การให้บริการเด็กที่บ้าน (Home-based Intervention) และเด็กป่วยในโรงพยาบาล เพื่อนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาร้อยเรียงและสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไป

บทที่ ๓

ผลการประเมินการบังคับใช้กฎหมายและสภาพจริงในพื้นที่

๓.๑ สภาพการณ์และสถิติเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในพื้นที่

จากการลงพื้นที่ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษใน ๔ ภูมิภาค (ครอบคลุมพื้นที่ศึกษาเชิงลึกและกรณีศึกษา อาทิ พิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา ระยอง ตลอดจนข้อมูลบริบทเชื่อมโยงในพื้นที่อื่น ๆ เช่น อุตรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู กาญจนบุรี และราชบุรี) พบข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสถานการณ์และสถิติของผู้เรียนที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างประชากรและความต้องการทางการศึกษา ดังนี้

๑. สถิติเด็กกลุ่มบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) พุ่งสูงผิดปกติ และปรากฏการณ์ "LD เเทียม"

ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลเชิงสถิติในระบบ ข้อมูลจากระบบสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษและเรียนรวม (SET) และการสำรวจของสถานศึกษาในหลายพื้นที่ บันทึกตัวเลขเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities: LD) สูงถึงร้อยละ ๓๐ - ๔๐ ของประชากรนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานทางการแพทย์และงานวิจัยสากลที่ระบุว่าความชุกของภาวะ LD แท้จริงควรอยู่เพียงร้อยละ ๓ - ๕ เท่านั้น

สาเหตุของการเกิด "LD เเทียม" ปัญหาดังกล่าวส่วนใหญ่ไม่ได้มีสาเหตุมาจากความผิดปกติของระบบประสาทหรือพยาธิสภาพทางสมองตั้งแต่กำเนิด แต่เกิดจากปัจจัยแวดล้อมเชิงลบภายนอก ได้แก่

- ผลกระทบจากการขาดช่วงการเรียนรู้ช่วงโควิด-๑๙ เด็กระดับปฐมวัยขาดโอกาสในการฝึกทักษะกลั่นเนื้อ การสื่อสาร และการเตรียมความพร้อมพื้นฐานไปนานกว่า ๒ - ๓ ปี เมื่อเข้าสู่ชั้น ป.๑ - ป.๒ จึงเกิดภาวะพัฒนาการล่าช้า อ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ตามเกณฑ์

- พฤติกรรมการเลี้ยงดูและการติดหน้าจอดิจิทัล การปล่อยให้เด็กใช้โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต หรือดูโทรทัศน์ตั้งแต่วัยทารกและเด็กเล็ก ทำให้เด็กสื่อสารทางเดียว ขาดการมีปฏิสัมพันธ์สองทาง ส่งผลให้พูดช้า สมาธิสั้น และไม่พร้อมต่อการเรียนรู้ภาษา

- กลุ่มเด็กเรียนช้า (Slow Learners) และกลุ่ม IQ คาบเส้น เด็กที่มีระดับสติปัญญา (IQ) อยู่ในช่วง ๗๐ - ๘๙ ซึ่งไม่เข้าเกณฑ์ความบกพร่องทางสติปัญญา (IQ ต่ำกว่า ๗๐) แต่มักมีปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดคำนวณช้า เมื่อระบบการศึกษาไม่มีประเภทความบกพร่องรองรับชัดเจน จึงถูกผลักดันให้ระบุเป็นเด็ก LD เพื่อให้ได้รับงบประมาณและการดูแลช่วยเหลือ

ผลลัพธ์จากการคัดกรองเข้าทางการแพทย์ เมื่อเขตพื้นที่การศึกษาร่วมมือกับโรงพยาบาลและศูนย์การศึกษาพิเศษจัดกระบวนการคัดกรองอย่างเข้มงวดโดยใช้ใบรับรองแพทย์และเครื่องมือทางจิตวิทยา พบว่าสถิติเด็ก LD ในระบบลดลงอย่างมาก เช่น ใน สพป.อุตรดิตถ์ เขต ๒ ตัวเลขลดลงจากกว่า ๑,๐๐๐ คน เหลือเพียง ๑๐๐ กว่าคน และในพื้นที่สุราษฎร์ธานีลดลงจากหลักหมื่นเหลือประมาณ ๙,๐๐๐ กว่าคน

๒. อัตราการตรวจพบเด็กออทิสติกและสมาธิสั้นพุ่งสูงขึ้นตั้งแต่ระดับปฐมวัย

แนวโน้มการตรวจพบตั้งแต่วัยอนุบาล สถานศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด อบท. และ สพฐ. ตรวจพบเด็กที่มีภาวะออทิสติก (Autism Spectrum Disorder) และกลุ่มอาการสมาธิสั้น (ADHD) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่ช่วงปฐมวัย

ปัจจัยเสี่ยงและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การมีบุตรยาก หรือการตั้งครรภ์เมื่อมารดามีอายุมาก ประกอบกับสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมเลี้ยงดูที่ขาดการกระตุ้นพัฒนาการ ทำให้เด็กแสดงอาการไม่สบตา อยู่นิ่งไม่ได้ วิ่งพล่านตลอดเวลา และมีพฤติกรรมกระตุ้นตนเองซ้ำ ๆ

ความต้องการห้องเรียนเฉพาะทางที่เกินขีดความสามารถ สถานศึกษาที่มีห้องเรียนคู่ขนานอหิสติก (เช่น โรงเรียนวัดยางมีมานะวิทยา จ.พิษณุโลก ซึ่งเป็นแห่งเดียวในจังหวัด) มีผู้ปกครองนำเด็กมารอคิวเพื่อขอเข้าเรียน เป็นจำนวนมากจนเกินอัตราค่าเล่าเรียนและบุคลากรจะรองรับได้

๓. ความซับซ้อนของความบกพร่องและปัญหาพฤติกรรม-อารมณ์ร่วม

พฤติกรรมซ้อนทับความพิการหลัก ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีเพียงความบกพร่องทางกายภาพหรือสติปัญญาอย่างใดอย่างหนึ่งแบบเดียว แต่พบว่าเด็กเกือบทุกประเภทความพิการทางการศึกษา (ทั้ง ๙ ประเภท) มักมี **"ปัญหาด้านพฤติกรรมและอารมณ์"** เกิดร่วมด้วยแทบทุกกรณี เช่น เด็กบกพร่องทางสติปัญญาหรือเด็กออทิสติกที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง โวยวาย กรีดร้อง กัดแขนครู ทำร้ายตนเอง หรือทำร้ายเพื่อนร่วมห้อง

แรงกดดันจากครอบครัว สังคม และสื่อออนไลน์ สภาพครอบครัวที่แตกแยก ฐานะยากจน หรือการถูกทอดทิ้งให้อยู่กับปู่ย่าตายาย รวมถึงการเสพสื่อเกมที่มีความรุนแรงตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าว

ผลกระทบจากการถูกตีตราและการกลั่นแกล้ง เด็กกลุ่ม LD หรือเด็กสมาธิสั้นที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกต้อง เมื่อเข้าสู่ห้องเรียนมักถูกเพื่อนล้อเลียนหรือกลั่นแกล้ง (Bully) จนนำไปสู่การเปลี่ยนสภาพทางอารมณ์ กลายเป็นเด็กที่มีภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล (Panic) พฤติกรรมต่อต้านสังคม หรือหลุดออกจากระบบการศึกษาและเข้าไปพัวพันกับปัญหายาเสพติดและอาชญากรรม

๔. สภาพการณ์เฉพาะของกลุ่มเด็กเปราะบางและเด็กด้อยโอกาสในมิติต่าง ๆ

กลุ่มเด็กในโรงเรียนประจำเฉพาะความพิการ โรงเรียนเฉพาะทาง (เช่น โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล) ต้องรองรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและออทิสติกที่มีระดับความรุนแรงสูง โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและมีปัญหาค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้เด็กหลายคนเมื่อกลับบ้านในช่วงปิดภาคเรียนแล้วไม่สามารถกลับมาเรียนต่อได้และถูกปล่อยทิ้งไว้ที่บ้าน

กลุ่มเด็กติดบ้านติดเตียงและเด็กป่วยในโรงพยาบาล ยังมีเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรงที่ไม่สามารถเดินทางมายังศูนย์การศึกษาพิเศษได้ ทำให้ครูต้องลงพื้นที่ให้บริการฟื้นฟูถึงที่บ้าน (Home-based Intervention) รวมถึงภารกิจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กป่วยเรื้อรังที่ต้องรับการรักษาดูแลในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน

กลุ่มเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Gifted / Talented) พบเด็กที่มีศักยภาพและความเป็นเลิศเฉพาะด้าน เช่น เด็กปฐมวัยที่สามารถท่องตารางธาตุและสื่อสารภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่ว หรือเด็กที่มีความสามารถทางศิลปะ ดนตรี และกีฬา แต่ระบบการศึกษาปกติยังขาดกลไก แผนการเรียนรู้ และสถานศึกษาเฉพาะทางในการส่งเสริมพัฒนาการให้เต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเด็กต่างด้าวและกลุ่มชาติพันธุ์ (เช่น กรณีศึกษาพื้นที่ระยองและพื้นที่เศรษฐกิจ/ชายแดน) พบสัดส่วนเด็กต่างด้าวและกลุ่มชาติพันธุ์ (พม่า กัมพูชา ลาว กะเหรี่ยง มอญ ไทใหญ่) เข้าศึกษาในโรงเรียนสังกัด สพฐ. สูงถึงร้อยละ ๔๐ - ๕๐ ของจำนวนนักเรียนในสถานศึกษาบางแห่ง แม้เด็กกลุ่มนี้จะมีความตั้งใจเรียนสูง แต่ยังประสบปัญหาความซับซ้อนด้านเอกสารทะเบียนราษฎร (รหัส G) ขั้นตอนการแปลเอกสารเพื่อจบการศึกษา (ปพ.๓) ปัญหาค่าใช้จ่ายในการเดินทางและการข้ามฝั่ง (เช่น กรณีโรงเรียนบนเกาะเสม็ด) ตลอดจนการขาดนโยบายรองรับการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและสายอาชีพในระยะยาว

๓.๒ ปัญหาและอุปสรรคจากการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติงาน

จากการประมวลข้อมูลเชิงลึกผ่านการสัมภาษณ์ การจัดเวทีระดมสมอง และการลงพื้นที่ตรวจสอบ สามารถจำแนกและขยายความประเด็นปัญหาและอุปสรรคเชิงระบบออกเป็น ๕ ด้านหลัก ดังนี้

๑. กระบวนการคัดกรองและการวินิจฉัยทางการแพทย์

การขาดทักษะ ความรู้ และความคลาดเคลื่อนในการคัดกรองทางการศึกษา

- ครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวมส่วนใหญ่ขาดองค์ความรู้เรื่องประเภทความพิการ ๙ ประเภทตามกฎหมาย และไม่มีทักษะการใช้แบบประเมินพฤติกรรมหรือแบบทดสอบทักษะย่อย ส่งผลให้เมื่อพบนักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือเรียนช้า มักเหมารวมตัดสินว่าเด็กเป็นโรคบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) ทันที

- ในทางปฏิบัติพบปัญหาเชิงธรรมาภิบาล เช่น ครูที่ผ่านการอบรมมีวุฒิบัตรคัดกรองมีการะงาน ล้นมือ จึงไม่ได้ทำการทดสอบเด็กรายบุคคลอย่างละเอียด หรือหลายสถานศึกษาที่ไม่มีครูที่มีวุฒิบัตรคัดกรอง ใช้วิธีการขอความอนุเคราะห์ครูจากโรงเรียนอื่นมา "เซ็นชื่อรับรองเอกสาร" ให้ครบตามขั้นตอนระเบียบราชการ โดยไม่ได้สัมผัส ประเมิน หรือสังเกตพฤติกรรมเด็กจริง ทำให้ฐานข้อมูลเด็กพิเศษบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง

ปัญหาคอขวดและระยะเวลารอคอยแพทย์เฉพาะทาง

- กระบวนการออกใบรับรองแพทย์เพื่อระบุความพิการหรือการตรวจวัดระดับสติปัญญา ต้องอาศัยจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น กุมารแพทย์ด้านพัฒนาการ หรือนักจิตวิทยาคลินิก ซึ่งมีประจำการอยู่เฉพาะ ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลประจำจังหวัด หรือสถาบันสุขภาพจิตเด็กเท่านั้น

- โรงพยาบาลชุมชนและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ส่วนใหญ่ไม่มีบุคลากร ที่สามารถทำการตรวจประเมินได้ ส่งผลให้เกิดคอขวด ผู้ปกครองต้องรอคิวนัดตรวจยาวนานถึง ๑ - ๒ ปี ทำให้เด็ก สูญเสียโอกาสในการรับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็น "หน้าต่างแห่งโอกาส" ของพัฒนาการสมองไป อย่างน่าเสียดาย

ช่องว่างทางกฎหมายของกลุ่มอาการสมาธิสั้น (ADHD)

- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ได้ระบุให้กลุ่ม "สมาธิสั้น" เป็น ๑ ใน ๙ ประเภทความพิการทางการศึกษา

- ส่งผลให้สถานศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษไม่สามารถนำเด็กกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบ SET เพื่อจัดสรรสิทธิประโยชน์ทางกฎหมาย คุ้มครองการศึกษา หรือจัดสรรครูพี่เลี้ยงเข้ามาช่วยดูแลได้โดยตรง เด็กสมาธิสั้น จึงกลายเป็นภาระตกค้างในห้องเรียนปกติ และมักแสดงพฤติกรรมก่อกวนการเรียนการสอนจนครูประจำชั้นไม่สามารถ จัดการชั้นเรียนได้

๒. ปัญหาด้านบุคลากรและอัตรากำลัง

วิกฤตการขาดแคลนครูการศึกษาพิเศษประจำโรงเรียนเรียนรวม

- โรงเรียนที่จัดการเรียนรวมเกือบทั้งหมดขาดแคลนครูที่จบวิชาเอกการศึกษาพิเศษโดยตรง (เช่น สพป.พิษณุโลก เขต ๑ มีโรงเรียน ๑๑๐ โรง มีครูรวมกว่า ๑,๐๐๐ คน แต่มีครูเอกการศึกษาพิเศษเพียง ๖ คน)

- หลักเกณฑ์การจัดสรรกรอบอัตรากำลังของสำนักงาน ก.ค.ศ. กำหนดสัดส่วนตามจำนวน นักเรียนและเน้นวิชาเอกพื้นฐาน ๗ - ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่มีกรอบตำแหน่ง ที่จะสามารถร้องขอครูเอกการศึกษาพิเศษได้

- สถาบันผลิตครูหลายแห่งปิดหลักสูตรวิชาเอกการศึกษาพิเศษลง เนื่องจากในอดีตผู้สำเร็จ การศึกษาไม่สามารถสอบบรรจุลงในโรงเรียนปกติได้ ขณะที่หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทั่วไปไม่มีการกำหนดให้วิชา การศึกษาพิเศษเป็นวิชาบังคับ ทำให้ครูจบใหม่ไม่มีความรู้พื้นฐานในการรับมือกับเด็กพิเศษ

ปัญหาค่าตอบแทน สวัสดิการ และความไม่มั่นคงของครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ

- ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการได้รับค่าตอบแทนในอัตราถูกจ้างชั่วคราวเพียง ๙,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นอัตราที่กำหนดตามวุฒิต่ำสุด (ม.๓ หรือ ม.๖) ทั้งที่ในความเป็นจริง ผู้ที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีใบประกอบวิชาชีพครู

- ขาดความก้าวหน้า ไม่มีสวัสดิการเทียบเคียงข้าราชการ ส่งผลให้อัตราการลาออกสูง เกิดภาวะสมองไหลเมื่อสอบบรรจุข้าราชการได้หรือมีตำแหน่งงานอื่นที่ดีกว่า การเปลี่ยนตัวผู้ดูแลบ่อยครั้งทำให้เด็กพิเศษที่ติดครูเกิดความวิตกกังวล พฤติกรรมถดถอย และการฟื้นฟูขาดความต่อเนื่อง

- นอกจากนี้ เกณฑ์การจัดสรรพี่เลี้ยงผูกติดกับจำนวนเด็ก หากเด็กพิเศษในโรงเรียนลดลงเพียงคนเดียว กรอบตำแหน่งพี่เลี้ยงจะถูกตัดทันที แม้ในโรงเรียนจะยังมีเด็กพิเศษเหลืออยู่ก็ตาม

ภาระงานล้นมือและภาวะหมดไฟในการทำงาน

- ครูประจำการในโรงเรียนเรียนรวมต้องแบกรับการสอนนักเรียนปกติห้องละ ๒๐ - ๓๐ คน ควบคู่กับการควบคุมพฤติกรรมเด็กพิเศษที่อาจอาละวาดหรือทำร้ายผู้อื่น

- ขณะที่ครูในโรงเรียนเฉพาะความพิการและโรงเรียนประจำ (เช่น โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล) ต้องปฏิบัติหน้าที่ดูแลเด็กตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทั้งการเข้าเวรนอน การดูแลสุขอนามัย (อาบน้ำ ขับถ่าย ป้อนอาหาร) การปฐมพยาบาล ควบคู่กับภาระงานเอกสาร การเงิน บัญชี พัสดุ และโครงการตามนโยบายส่วนกลาง ทำให้ครูเกิดความเครียดสะสม อ่อนล้า และส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้

การขาดแคลนตำแหน่งนักสหวิชาชีพในระบบการศึกษา

- ศูนย์การศึกษาพิเศษและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดแคลนบุคลากรสายวิชาชีพเฉพาะ เช่น นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยาคลินิก และนักแก้ไขการพูด

- สถานศึกษาบางแห่งไม่มีตำแหน่งหรือมีตำแหน่งแต่ไม่สามารถสรรหาผู้ปฏิบัติงานได้ (เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษอยุธยาขอตำแหน่งนักกิจกรรมบำบัดมาเป็นเวลานานแต่ยังไม่ได้รับจัดสรร) ทำให้การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านกล้ามเนื้อ ระบบประสาทสัมผัส และการพูด ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มรูปแบบ

๓. ปัญหาด้านงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวก

ความล่าช้าและความไม่คล่องตัวของระบบอุปถัมภ์การศึกษา

- การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการทางการศึกษา (คู่มือ ๒,๐๐๐ บาท/คน/ปี) มีขั้นตอนทางธุรการที่ซับซ้อน เริ่มจากการตรวจคัดกรอง -> ขอใบรับรองแพทย์ -> จัดทำแผน IEP -> เสนอขออนุมัติแผนผ่านศูนย์การศึกษาพิเศษ -> อนุมัติคู่มือ -> จัดซื้อสื่อจากบัญชีที่กำหนด

- กระบวนการดังกล่าวใช้เวลายาวนานข้ามปีงบประมาณ ทำให้เด็กที่เพิ่งตรวจพบความบกพร่องไม่ได้รับสื่อ อุปกรณ์ หรือกายอุปกรณ์เสริมที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูพัฒนาการในทันที

เส้นทางการจัดสรรงบประมาณที่ไม่ตอบสนองต่อโรงเรียนเรียนรวม

- งบประมาณสำหรับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ทางลาด ห้องน้ำสำหรับคนพิการ หรือการจัดตั้งห้องสอนเสริม ตลอดจนงบประมาณการนิเทศติดตาม ส่วนใหญ่ถูกจัดสรรตรงไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

- ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนเรียนรวมที่รับเด็กไว้เรียนจริง ขาดแคลนงบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ ในหลายกรณีเมื่อมีเด็กที่ใช้รถเข็น (วีลแชร์) เข้าเรียน โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถสร้างทางลาดได้ ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการย้ายห้องเรียนของนักเรียนทั้งชั้นลงมาเรียนที่ชั้นล่าง

สัญญาทางกฎหมายและข้อจำกัดของ "หน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ"

- ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดได้จัดตั้ง "หน่วยบริการ" กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ เพื่อให้เด็กพิเศษในพื้นที่ห่างไกลเข้าถึงการบริการ แต่หน่วยบริการเหล่านี้ไม่มีระเบียบการจัดตั้งที่มีสถานะเป็นหน่วยงานราชการตามกฎหมาย

- ส่งผลให้ไม่สามารถเสนอของบประมาณซ่อมแซม ปรับปรุงอาคารสถานที่ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาคารโรงเรียนประถมที่ถูกยุบเลิกและมีสภาพทรุดโทรม) ได้อย่างถูกต้องตามระเบียบงบประมาณ

- อีกทั้งไม่มีงบประมาณค่าพาหนะ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง หรือเบี้ยเลี้ยงสนับสนุนสำหรับครูการศึกษาพิเศษที่ต้องเดินทางไปให้บริการฟื้นฟูเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรงประเภทติดบ้านติดเตียง

๔. ปัญหาด้านทัศนคติของผู้ปกครองและชุมชน

การปฏิเสธความจริง (Denial) และความกลัวการถูกตีตราทางสังคม

- ผู้ปกครองจำนวนมาก (โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก LD เด็กสมาธิสั้น หรือออทิสติกที่ไม่แสดงอาการทางกายชัดเจน) ปฏิเสธที่จะยอมรับว่าบุตรหลานมีความบกพร่อง

- ผู้ปกครองไม่ยินยอมให้โรงเรียนประเมินคัดกรอง และไม่ยอมพาลูกไปพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัย เนื่องจากกลัวว่าเด็กจะถูกตีตราว่าเป็น "คนพิการ" กลัวประวัติการรักษาจะติดตัวเด็ก หรือกลัวว่าโรงเรียนจะปฏิเสธไม่ยอมรับเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ

- ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการบำบัดรักษาทางการแพทย์ ไม่ได้รับยาควบคุมพฤติกรรม และขาดการฟื้นฟูตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม

การเลี้ยงดูที่ไม่สอดคล้องและการขาดความร่วมมือในการปรับพฤติกรรม

- ครูสามารถฝึกระเบียบวินัยและปรับพฤติกรรมเด็กได้ดีในขณะที่อยู่ที่โรงเรียน แต่เมื่อเด็กกลับบ้าน ผู้ปกครองหรือปู่ย่าตายายมักเลี้ยงดูแบบตามใจเพื่อตัดความรำคาญ เช่น การปล่อยให้เด็กใช้โทรศัพท์มือถือ/แท็บเล็ตเป็นเวลานาน

- หรือบางครอบครัวใช้วิธีการลงโทษด้วยความรุนแรง (เช่น การตบปากเมื่อเด็กพูดคำหยาบ) ส่งผลให้เด็กซึมซับความก้าวร้าวและนำกลับมาแสดงออกกับเพื่อนและครูที่โรงเรียน

วิกฤตสุขภาพจิตและความเครียดสะสมในระดับครอบครัว

- ผู้ปกครองที่ต้องดูแลเด็กพิเศษที่มีปัญหาพฤติกรรมรุนแรง ต้องเผชิญกับแรงกดดันทางเศรษฐกิจ สังคม และความขัดแย้งกับผู้ปกครองของเด็กปกติในโรงเรียน

- นำไปสู่ภาวะเครียดเรื้อรังและภาวะซึมเศร้าของคนในครอบครัว (ทั้งบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย) โดยไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาดูแล ฟื้นฟู หรือให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตแก่ผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ

การขาดความตระหนักรู้ในสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมาย

- ผู้ปกครองจำนวนมากขาดความรู้เรื่องสิทธิตามกฎหมาย ไม่ทราบว่าไปรับรองแพทย์สามารถนำไปยื่นทำ "บัตรประจำตัวคนพิการ" ที่สำนักงาน พมจ. เพื่อรับเงินเบี้ยความพิการ สิทธิกู้ยืมเงินประกอบอาชีพ หรือการลดหย่อนภาษีได้

- ผู้ปกครองหลายรายเก็บเอกสารทางการแพทย์ไว้โดยไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ทำให้ครอบครัวเสียสิทธิประโยชน์และเงินช่วยเหลือที่พึงได้รับไปอย่างน่าเสียดาย

๕. ปัญหาด้านหลักสูตร การวัดผล และระบบการส่งต่อ

แรงกดดันจากระบบการประเมินผลระดับชาติ (O-NET / NT / RT)

- ระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษายังคงนำผลคะแนนการทดสอบระดับชาติมาเป็นตัวชี้วัดผลงานของผู้บริหารและครู

- การนำคะแนนสอบของเด็กพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมไปคำนวณรวมกับเด็กปกติ ทำให้คะแนนเฉลี่ยรวมของโรงเรียนลดลง ส่งผลให้สถานศึกษาและผู้บริหารเกิดความลังเล กีดกัน หรือพยายามปฏิเสธไม่รับเด็กพิเศษเข้าเรียนรวม เพื่อรักษาภาพลักษณ์และคะแนนประเมินของโรงเรียน

ความซ้ำซ้อนและแยกส่วนของระบบสารสนเทศทางการศึกษา

- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษมีความซ้ำซ้อนและไม่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (DMC) ของ สพฐ., ระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษ (SET) ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และระบบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอิเล็กทรอนิกส์ (IEP Online)

- ระบบ SET มักประสบปัญหาคอขวด ฐานข้อมูลล้น ครูต้องเสียเวลารอกข้อมูลประวัติและแผนการสอนซ้ำซ้อนในหลายระบบ และที่สำคัญ เมื่อเด็กย้ายโรงเรียน ฐานข้อมูลและแผน IEP ไม่ได้โอนย้ายเชื่อมโยงตามตัวเด็ก ทำให้โรงเรียนปลายทางต้องเริ่มต้นกระบวนการจัดทำแผนใหม่ทั้งหมด

ความล้มเหลวและรอยต่อของระบบการส่งต่อและเปลี่ยนผ่าน

- ศูนย์การศึกษาพิเศษ -> โรงเรียนเรียนรวม เด็กที่ผ่านการฟื้นฟูพัฒนาการจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เมื่อถูกส่งต่อไปยังโรงเรียนเรียนรวม มักพบปัญหาครูประจำชั้นและครูประจำวิชาไม่เข้าใจพฤติกรรมเด็ก ไม่มีพี่เลี้ยงดูแล จนเด็กไม่สามารถปรับตัวได้และต้องถูกส่งตัวย้อนกลับมายังศูนย์การศึกษาพิเศษตามเดิม

- การศึกษาขั้นพื้นฐาน -> สกร. (กศน. เดิม) เมื่อเด็กพิเศษอายุเกินเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ และถูกส่งต่อไปยังกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) กลับพบอุปสรรคสำคัญเนื่องจาก สกร. ใช้หลักสูตรและเกณฑ์การวัดผลมาตรฐานเดียวกับนักศึกษาปกติ ต้องผ่านการทดสอบระดับชาติต่าง ๆ (N-NET / E-Net) ทำให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ไม่สามารถสอบผ่านและไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้

- การศึกษา -> ตลาดแรงงาน ยังขาดกลไกเชื่อมโยงที่เป็นรูปธรรมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการเตรียมความพร้อมทักษะอาชีพ และการบังคับใช้มาตรา ๓๓ และ ๓๕ แห่ง พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่ยังคงตกงานและไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

๖. ปัญหาการขาดแคลนองค์ความรู้ของครูในการคัดกรองและการจัดการเรียนการสอน

ความคลาดเคลื่อนและข้อจำกัดในกระบวนการคัดกรองทางการศึกษา

- การขาดความรู้ความเข้าใจในนิยามและเกณฑ์ความพิการ ๙ ประเภท ครูประจำการในโรงเรียนเรียนรวมส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเอกการศึกษาพิเศษโดยตรง ทำให้ขาดความเข้าใจในหลักเกณฑ์และเครื่องมือคัดกรองทางการศึกษา เมื่อพบเด็กที่มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน หรือการคำนวณ มักเหมารวมตัดสินว่าเด็กทุกคนเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) โดยไม่มีการประเมินหรือใช้แบบทดสอบวัดทักษะย่อยอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดภาวะ "LD เทียม" หรือการนำเด็กที่มีสติปัญญาคาบเส้น (IQ ๗๐-๘๙) และเด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เนื่องจากขาดโอกาสทางการเรียนรู้ เข้าสู่ระบบการศึกษาพิเศษโดยไม่ถูกต้อง

- **ปัญหาเชิงธรรมาภิบาลและการรับรองผลคัดกรอง** ในทางปฏิบัติพบว่า ครูที่ผ่านการอบรมและได้รับเลขวุฒิบัตรคัดกรองมีภาระงานสอนและงานประจำล้นมือ จึงไม่ได้ทำการประเมินเด็กเป็นรายบุคคลอย่างละเอียด ขณะที่หลายสถานศึกษาที่ไม่มีครูที่มีวุฒิบัตรคัดกรอง มักแก้ปัญหาด้วยการยืมตัวครูจากโรงเรียนอื่นมา "เซ็นชื่อรับรองเอกสาร" ให้ผ่านตามระเบียบราชการเท่านั้น โดยที่ผู้เซ็นรับรองไม่ได้พบตัว ประเมิน หรือสังเกตพฤติกรรมเด็กจริง

ข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนและการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียนรวม

- **การจัดทำและการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้** การจัดทำแผน IEP ในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เกิดขึ้นจากกระบวนการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการสถานศึกษา ครูประจำวิชา ผู้ปกครอง และทีมสหวิชาชีพ ครูจำนวนมากขาดทักษะในการเขียนเป้าหมายและแผนการสอนที่ยืดหยุ่น มักแก้ปัญหาด้วยการคัดลอกหรือขอยืมแผน IEP จากโรงเรียนอื่นมาปรับแก้เพื่อให้มีเอกสารส่งตามรอบประเมิน ทำให้แผน IEP ไม่สอดคล้องกับศักยภาพและระดับความบกพร่องที่แท้จริงของผู้เรียนรายบุคคล

- **การรับมือกับปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์** ครูผู้สอนไม่มีความรู้เรื่องเทคนิคการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) หรือการบูรณาการประสาทสัมผัส (Sensory Integration) เมื่อต้องเผชิญกับเด็กออทิสติกหรือเด็กสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง วิ่งพล่าน กรีดร้อง หรือก้าวร้าวทำร้ายตนเองและผู้อื่น ครูไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้จนส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กปกติทั้งห้อง

- **ช่องว่างในการผลิตและพัฒนาครู** สถาบันผลิตครูไม่ได้กำหนดให้รายวิชาการศึกษาศาสตร์และการจัดการเรียนรวมเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาครูทุกสาขาวิชา ทำให้ครูจบใหม่ขาดทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนรวม ประกอบกับหลักสูตรอบรมครูประจำการของหน่วยงานต้นสังกัดมีอยู่อย่างจำกัดและขาดความต่อเนื่อง ขณะที่ภาระงานด้านการสอนเด็กพิเศษมักถูกผลักไปให้ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการซึ่งเป็นเพียงลูกจ้างชั่วคราวและไม่มีความรู้เฉพาะทางด้านวิชาชีพครูการศึกษาพิเศษ

๗. ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูและการเข้าถึงสิทธิบัตรคนพิการ ภาวะการปฏิบัติเพื่อความจริงและข้อจำกัดในการปรับพฤติกรรมเด็กที่บ้าน

- **การปฏิเสธความบกพร่องและความกลัวการถูกตีตรา (Denial & Stigma)** ผู้ปกครองจำนวนมาก โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีเด็กสมาธิสั้น เด็ก LD หรือเด็กออทิสติกที่ไม่มีความพิการทางกายภาพภายนอก ไม่ยอมรับว่าบุตรหลานของตนมีความผิดปกติ ผู้ปกครองมักมองว่าเด็กเพียงแค่ว่า "พูดช้า" "ซนตามวัย" หรือ "เรียนไม่เก่งเหมือนคนอื่น" จึงปฏิเสธการพาลูกไปพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัย เนื่องจากกลัวว่าเด็กจะถูกตีตราว่าเป็นคนพิการ มีประวัติติดตัว หรือกลัวว่าสถานศึกษาจะปฏิเสธไม่รับเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูทางการแพทย์หรือรับประทานยาควบคุมพฤติกรรมอย่างทันท่วงที

- **รูปแบบการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องและการพึ่งพาสื่อหน้าจอ** ผู้ปกครองและผู้ดูแล (โดยเฉพาะปู่ ย่า ตา ยาย ในครอบครัวชนบท) ขาดความรู้เรื่องจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก เมื่อเด็กแสดงอาการหงุดหงิด ไววาย หรืออาละวาด ผู้ปกครองมักแก้ปัญหาด้วยการตามใจหรือยื่นโทรศัพท์มือถือ/แท็บเล็ตให้เด็กเล่นเพื่อตัดความรำคาญ ซึ่งการเสพสื่อดิจิทัลและการสื่อสารทางเดียวเป็นเวลานานยิ่งกระตุ้นให้เด็กมีภาวะสมาธิสั้นรุนแรงขึ้น พัฒนาการทางภาษาล่าช้า และซึมซับพฤติกรรมก้าวร้าวจากเกม ทำให้พฤติกรรมที่ครูฝึกฝนและปรับปรุงจากโรงเรียนไม่เกิดความต่อเนื่องเมื่อเด็กกลับบ้าน

- **วิกฤตสุขภาพจิตและความเครียดสะสมในครอบครัว** ผู้ปกครองต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การรักษาพยาบาล และความกดดันจากการที่บุตรหลานไปสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นในโรงเรียนหรือชุมชน ส่งผลให้เกิดความเครียดเรื้อรังและภาวะซึมเศร้าขึ้นในครอบครัว โดยไม่มีหน่วยงานด้านสาธารณสุขหรือสังคมสงเคราะห์เข้ามาให้คำปรึกษา แนะนำ หรือฟื้นฟูสุขภาพจิตของผู้ดูแลอย่างเป็นระบบ

อุปสรรคและความไม่รู้เรื่องการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการบัตรคนพิการ

- การขาดข้อมูลขั้นตอนการขึ้นทะเบียนคนพิการ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย แม้จะพาลูกไปตรวจรักษาจนได้รับใบรับรองแพทย์หรือแบบคัดกรองระบุความพิการจากโรงพยาบาลแล้ว แต่แพทย์มักไม่ได้แนะนำขั้นตอนต่อเนื่อง ทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบว่าต้องนำเอกสารดังกล่าวไปยื่นขอทำ "บัตรประจำตัวคนพิการ" ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)

- การสูญเสียสิทธิและสวัสดิการที่พึงได้รับ การไม่ขึ้นทะเบียนทำบัตรคนพิการส่งผลให้ครอบครัวเสียสิทธิประโยชน์และเงินช่วยเหลือทางการเงินที่ควรได้รับ เช่น เงินเบี้ยความพิการรายเดือน สิทธิการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพสำหรับผู้ดูแล และสิทธิการขอรับบริการทางการแพทย์หรือกายอุปกรณ์เสริมพิเศษ ผู้ปกครองบางรายเก็บเอกสารทางการแพทย์ไว้เป็นเวลาหลายปีโดยไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ทำให้สูญเสียโอกาสในการได้รับเงินช่วยเหลือสะสมจำนวนมาก

- ความเข้าใจผิดในการใช้เอกสารสิทธิ ผู้ปกครองบางส่วนที่มีบัตรประจำตัวคนพิการแล้วไม่เข้าใจถึงความสำคัญในการนำเอกสารมายื่นแสดงต่อสถานศึกษาเพื่อขอรับการสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษา สื่อ นวัตกรรม หรือการจัดทำแผน IEP เนื่องจากเข้าใจผิดว่าการใช้เพียงบัตรประชาชนปกติก็เพียงพอ ทำให้เด็กไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการศึกษาที่รัฐจัดสรรให้ตามกฎหมาย

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแนวทางการส่งเสริมองค์ความรู้เชิงพื้นที่

จากการประมวลความคิดเห็น สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร คณาจารย์ ครูผู้สอน นักสหวิชาชีพ บุคลากรทางการแพทย์ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภูมิภาค สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นเชิงลึกออกเป็น ๖ มิติหลัก เพื่อสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน ดังนี้

๔.๑ มิติการคัดกรองและการวินิจฉัย

กระดุมเม็ดแรกแห่งความเท่าเทียมและผลกระทบลูกโซ่

การคัดกรองทางการศึกษาถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของกระบวนการจัดการศึกษาพิเศษ หากการคัดกรองผิดพลาดตั้งแต่ต้น จะส่งผลกระทบต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ ทั้งการบิดเบือนสถิติในระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณผิดกลุ่มเป้าหมาย และที่ร้ายแรงที่สุดคือการสร้างตราบาป ทางจิตวิทยาแก่เด็กปกติที่เพียงแค่อ่านเขียนล่าช้าหรือขาดโอกาสการเรียนรู้ให้กลายเป็น "คนพิการทางการศึกษา" (LD เทียม) ซึ่งจำกัดโอกาสและทำลายความเชื่อมั่นในศักยภาพตนเองของผู้เรียนในระยะยาว

การพัฒนาระบบสาธารณสุขเชิงรุกเพื่อการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

- การคัดกรองต้องไม่เริ่มต้นเมื่อเด็กเข้าสู่ระดับประถมศึกษา (อายุ ๖ – ๗ ปี) แต่ต้องดำเนินการเชิงรุกตั้งแต่ช่วงปฐมวัย (แรกเกิด – ๕ ปี) ผ่านกลไกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต.

- ใช้เครื่องมือมาตรฐานคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ตรวจสอบพัฒนาการใน ๕ ช่วงอายุสำคัญ (๙, ๑๘, ๓๐, ๔๒ และ ๖๐ เดือน) เพื่อตรวจจับความล่าช้าด้านภาษา กล้ามเนื้อสติปัญญา หรืออาการออทิสติกได้ทันทั่วถึง ทำให้สามารถเข้าสู่กระบวนการกระตุ้นพัฒนาการและบำบัดฟื้นฟูตั้งแต่ "ช่วงวัยทองของการพัฒนาสมอง" ก่อนที่เด็กจะเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การลดคอขวดทางการแพทย์ด้วยนวัตกรรมดิจิทัล

เพื่อแก้ไขปัญหาระยะเวลารอคอยพบแพทย์เฉพาะทางและจิตแพทย์เด็กที่ยาวนาน ๑ – ๒ ปี ควรพัฒนาระบบปรึกษาทางการแพทย์ออนไลน์ โดยอนุญาตให้ครูและผู้บริหารสามารถบันทึกประวัติพฤติกรรมของเด็กในชั้นเรียนจริง ส่งผ่านแพลตฟอร์มที่ปลอดภัยเพื่อให้จิตแพทย์และนักจิตวิทยาประเมินและให้คำแนะนำเบื้องต้น ช่วยลดภาระการเดินทางของผู้ปกครอง และทำให้โรงเรียนได้รับแนวทางการปรับพฤติกรรมหรือการให้ยาที่แม่นยำและรวดเร็วยิ่งขึ้น

๔.๒ มิติบุคลากรและอัตรากำลัง

การปฏิรูปมาตรฐานคุณวุฒิและหลักสูตรการผลิตครู

- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาและสถาบันฝ่ายผลิตครู (โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏและคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทั่วประเทศ) ต้องปรับปรุงมาตรฐานหลักสูตรผลิตครู โดยกำหนดให้รายวิชา "การศึกษาพิเศษและการจัดการเรียนรวม" เป็น "วิชาบังคับ" สำหรับนักศึกษาครูทุกสาขาวิชาเอก

- บัณฑิตครูจบใหม่ทุกคนจะต้องมีทักษะพื้นฐานในการสังเกตพฤติกรรม การใช้แบบคัดกรอง การจัดทำแผน IEP เบื้องต้น และเทคนิคการจัดการชั้นเรียนที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วม เพื่อไม่ให้มองว่าการดูแลเด็กพิเศษเป็นภาระที่อยู่นอกเหนือหน้าที่วิชาเอก

การพัฒนาศักยภาพครูประจำการและระบบแรงจูงใจ

- จัดสรรงบประมาณพัฒนาครูประจำการในโรงเรียนเรียนรวมอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมให้มี "ครูแกนนำการศึกษาพิเศษ" อย่างน้อยโรงเรียนละ ๑ – ๒ คน ซึ่งผ่านการอบรมเข้มข้นทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติการ
- ผลักดันการจ่ายเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ (พ.ส.พ.) ตำแหน่งครูการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนเด็กเรียนรวมในทุกสังกัดอย่างเท่าเทียม (ทั้งสังกัด สพฐ., สกร., อปท. และ สช.) เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและธำรงรักษาครูที่มีความเชี่ยวชาญไว้ในระบบ

การยกระดับวิทยฐานะ โครงสร้างค่าจ้าง และความมั่นคงของครูพี่เลี้ยง

- ปรับโครงสร้างอัตราค่าจ้างของ "ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ" จากเดิม ๙,๐๐๐ บาท/เดือน ให้สอดคล้องกับคุณวุฒิปริญญาตรี (ประมาณ ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน) และมีสัญญาจ้างที่มั่นคงต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการลาออกบ่อยอันเป็นสาเหตุให้เด็กพิเศษเกิดภาวะพฤติกรรมถดถอยจากการเปลี่ยนตัวผู้ดูแล
- ปลดล็อกเกณฑ์การจัดสรรตำแหน่งครูพี่เลี้ยง โดยไม่ตัดกรอบอัตรากำลังออกทันทีเมื่อจำนวนเด็กพิเศษลดลง แต่ให้พิจารณาจากความรุนแรงของพฤติกรรมเด็กที่เหลืออยู่เป็นเกณฑ์หลัก

การจัดตั้งกรอบอัตรากำลังนักสหวิชาชีพประจำพื้นที่

- กำหนดกรอบตำแหน่งข้าราชการหรือพนักงานราชการเฉพาะทางสำหรับ นักกิจกรรมบำบัด, นักกายภาพบำบัด, นักจิตวิทยาคลินิก และนักแก้ไขการพูด ประจำศูนย์การศึกษาพิเศษและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้การบำบัดฟื้นฟูระบบประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อทำงานควบคู่กับการจัดการศึกษาอย่างครอบคลุม

๔.๓ มิติหลักสูตรและการวัดประเมินผล

ความยืดหยุ่นและการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามแผน IEP รายบุคคล

- สถานศึกษาที่จัดการเรียนรวมต้องได้รับอิสระทางวิชาการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามความก้าวหน้าของตัวชี้วัดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นหลัก โดยไม่นำเกณฑ์การประเมิน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางมาบังคับใช้จนทำให้เด็กพิเศษกลายเป็นผู้ไม่ผ่านเกณฑ์หรือติด ๐, ร, มส.
- สร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครองของเด็กปกติในห้องเรียนรวมว่า เกณฑ์การให้คะแนนและการตัดเกรดของเด็กพิเศษเป็นการวัดความก้าวหน้าเฉพาะบุคคล ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับผลการเรียนของเด็กปกติได้

การขับเคลื่อนรูปแบบ "หนึ่งโรงเรียน ๓ รูปแบบ"

- ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาแบบผสมผสานทั้ง ๓ รูปแบบตามมาตรา ๑๕ แห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
 - ในระบบ: จัดการเรียนรวมในวิชาที่เด็กสามารถเรียนร่วมได้เพื่อส่งเสริมทักษะสังคม
 - นอกกระบบ: จัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น ปรับลดวิชาการเชิงทฤษฎี และมุ่งเน้นการฝึกทักษะชีวิตประจำวัน (Activities of Daily Living: ADL) เช่น การแปรงฟัน การรับประทานอาหาร การควบคุมสุขอนามัย
 - ตามอัธยาศัย: การเทียบโอนประสบการณ์จากการทำงานและการใช้ชีวิต

การจัดการศึกษาตามความสนใจและศักยภาพ

- มุ่งค้นหา "จุดเด่น" หรือความหลงใหลเฉพาะด้านของเด็กพิเศษ เช่น ความสามารถพิเศษด้านศิลปะ การวาดภาพ ดนตรี การกีฬา (พาราโอลิมปิก) การทำขนม เบเกอรี่ หรืองานบริการ

- เชื่อมโยงเด็กเข้ากับผู้เชี่ยวชาญ โค้ช หรือสถานประกอบการมืออาชีพ เพื่อเจียรไนความสามารถพิเศษนั้นให้กลายเป็นทักษะอาชีพที่สร้างรายได้เลี้ยงดูตนเองได้จริงในอนาคต

การปลดล๊อคระบบทดสอบระดับชาติ (O-NET / NT / RT / N-NET)

- แยกผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียนเรียนรวมออกจากคะแนนเฉลี่ยประเมินคุณภาพสถานศึกษา เพื่อจัดแรงจูงใจเชิงลบที่ทำให้โรงเรียนปฏิเสธการรับเด็กพิเศษเข้าเรียน
- สำหรับ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) ต้องปรับปรุงเกณฑ์การจบหลักสูตรและการสอบ N-NET/E-Net สำหรับคนพิการ ให้มุ่งเน้นการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานและทักษะอาชีพมากกว่าการทดสอบเชิงวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาและได้รับวุฒิปัตตามศักยภาพ

๔.๔ มิติการบูรณาการภาคีเครือข่ายและครอบครัว

การขับเคลื่อนโมเดลความร่วมมือ "ครู - หมอ - พ่อแม่ - ชุมชน"

- ครู/โรงเรียน: ปรับสภาพแวดล้อม ออกแบบการเรียนรู้ และรายงานพัฒนาการเด็กผ่านสื่อวิดีโออย่างสม่ำเสมอ
- หมอ/สาธารณสุข: ตรวจวินิจฉัย จัดยาควบคุมสารเคมีในสมอง และสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟู
- พ่อแม่/ครอบครัว: เปิดใจยอมรับความจริง ให้ความร่วมมือในการนำเทคนิคของครูและแพทย์ไปปรับพฤติกรรมเด็กต่อเนื่องที่บ้าน ไม่ปล่อยปละละเลย หรือใช้สื่อหน้าจอตัดความรำคาญ
- ชุมชน/สังคม: สร้างความตระหนักรู้และทัศนคติเชิงบวก ยุติการตีตราและการรังแก (Bullying) ร่วมเป็นหูเป็นตาดูแลเด็กเปราะบางในชุมชนตามแนวคิด "เด็กเกิดหนึ่งคน ต้องช่วยกันเลี้ยงดูทั้งชุมชน"

การสนับสนุนสุขภาพจิตและสวัสดิการครอบครัว

- จัดตั้ง "กลุ่มช่วยเหลือและเยียวยาผู้ปกครอง" (Parent Support Group) ร่วมกับกรมสุขภาพจิต เพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยน ให้คำปรึกษา และบำบัดฟื้นฟูภาวะเครียดเรื้อรังและภาวะซึมเศร้าของคนในครอบครัว
- จัดกิจกรรม Workshop ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองตั้งแต่แรกคลอดถึงสิทธิ สวัสดิการ และขั้นตอนการนำเอกสารทางการแพทย์ไปขึ้นทะเบียนขอรับ "บัตรประจำตัวคนพิการ" ณ สำนักงาน พมจ. เพื่อไม่ให้เสียสิทธิประโยชน์และเงินช่วยเหลือที่พึงได้รับ

๔.๕ มิติโครงสร้าง กฎหมาย และการบริหารงบประมาณ

การฟื้นฟูกลไกคณะกรรมการระดับจังหวัดให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

- ขับเคลื่อนการทำงานของ "คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระดับจังหวัด" ตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ (ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และ ผอ.ศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นเลขานุการ)
- จัดสรรงบประมาณสำหรับการประชุมและดำเนินงานเฉพาะ เพื่อให้เป็นกลไกบูรณาการยุทธศาสตร์การศึกษาพิเศษระดับจังหวัดอย่างแท้จริง เชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง ศธจ., สพท., สกร., สธ., พมจ., อปท. และภาคเอกชน

การรับรองสถานะทางกฎหมายของ "หน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ"

- เร่งตรากฎกระทรวงหรือระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อบรรจุการจัดตั้ง "หน่วยบริการ" ของศูนย์การศึกษาพิเศษระดับอำเภอและตำบลให้มีสถานะเป็นหน่วยงานทางการ

- ปลดล็อกให้สามารถรับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อปรับปรุง ซ่อมแซม พัฒนาอาคารสถานที่และห้องสุขาสำหรับคนพิการได้อย่างถูกต้องตามระเบียบพัสดุและการเงิน พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณสนับสนุนค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงสำหรับครูที่ต้องลงพื้นที่ให้บริการเด็กติดบ้านติดเตียง (Home-based Intervention) และเด็กป่วยในโรงพยาบาล

การบูรณาการระบบสารสนเทศกลางและการเชื่อมโยงข้อมูล

- ปฏิรูประบบฐานข้อมูลทางการศึกษาพิเศษ โดยเชื่อมโยงระบบ DMC, SET และ IEP Online ให้เป็นแพลตฟอร์มเดียวกันแบบบูรณาการ (Single Platform) ลดภาระการกรอกข้อมูลซ้ำซ้อนของครู

- พัฒนาระบบให้ฐานข้อมูลและแผน IEP เคลื่อนย้ายตามตัวผู้เรียนโดยอัตโนมัติเมื่อมีการย้ายสถานศึกษา พร้อมเชื่อมต่อข้อมูลข้ามกระทรวงกับฐานข้อมูลบัตรคนพิการของ พม. และข้อมูลสุขภาพของ สธ. เพื่อการติดตามช่วยเหลืออย่างไร้รอยต่อ

การกระจายงบประมาณสู่สถานศึกษาและการจัดสรรงบประมาณแบบผูกพันรายบุคคล

- ปรับเปลี่ยนเส้นทางการจัดสรรงบประมาณพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และงบนิเทศติดตามให้จัดสรรตรงสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนจัดการเรียนรวม

- พัฒนารูปแบบการจัดสรรงบประมาณรายหัวแบบ "คู่มือการศึกษาผูกพันรายบุคคล" ที่ติดตามตัวเด็กพิเศษไปในทุกสังกัดสถานศึกษาที่เด็กเข้าเรียนจริง (ทั้งรัฐ, เอกชน, อปท., สกร.) เพื่อสร้างความเท่าเทียมและจูงใจให้ทุกสถานศึกษาพร้อมเปิดรับเด็กพิเศษเข้าเรียนรวม

๔.๖ มิติการส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษสู่ชุมชนและผู้ปฏิบัติงาน

การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจะสัมฤทธิ์ผลได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องอาศัยการ "ติดต่อวาททางปัญญาและทักษะเชิงวิชาชีพ" ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ควบคู่ไปกับการ "สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง" ให้แก่ครอบครัวและชุมชนแวดล้อม ซึ่งจากการสังเคราะห์ผลการรับฟังความคิดเห็นเชิงพื้นที่ สามารถกำหนดแนวทางและรายละเอียดในการส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ ๔ มิติย่อย ดังนี้

๑. การยกระดับและถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้ปฏิบัติงานหน้างาน

การอบรมเชิงลึกด้านการคัดกรองและประเมินพฤติกรรมรายบุคคล

- ปรับรูปแบบการจัดอบรมหลักสูตรผู้มีความรู้และทักษะการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ทั้งในระบบ On-site และระบบออนไลน์ (E-Learning) ให้เน้นการฝึกปฏิบัติการจริง

- ครูผู้สอนต้องได้รับการฝึกทักษะการใช้เครื่องมือประเมินย่อย การวิเคราะห์รอยโรค และการสังเกตพฤติกรรมซ้ำ ๆ เพื่อให้สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่าง "เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แท้จริง (LD แท้)" กับ "เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าจากสิ่งแวดล้อม (LD เทียม)" หรือ "กลุ่มเด็กเรียนช้าที่มีระดับสติปัญญาคาบเส้น (IQ ๗๐-๘๙)" ได้อย่างแม่นยำ ป้องกันการตีตราเด็กผิดประเภท

การพัฒนาทักษะการจัดทำแผน IEP และการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียนรวม

- ถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในห้องเรียน โดยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและรอยโรคของเด็ก พร้อมจัดทำแนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่ไม่ยึดติดกับ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

- อบรมเทคนิคการปรับพฤติกรรม, การบูรณาการประสาทสัมผัส และการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก แก่ครูประจำการและครูประจำวิชา เพื่อให้มีทักษะในการรับมือกับเด็กออทิสติกและสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง วังพละ่าน กรีดร้อง หรือก้าวร้าวได้อย่างปลอดภัยและถูกต้องตามหลักจิตวิทยา

การสนับสนุนชุดกล่องสื่อและคู่มือสำเร็จรูป

- จัดทำและแจกจ่ายชุดสื่อ คู่มือ และกล่องเครื่องมือการจัดการเรียนรู้เบื้องต้น (Special Ed Box) สำหรับโรงเรียนจัดการเรียนรวม เพื่อให้ครูประจำชั้นมีแนวทางปฏิบัติ (Action Guidelines) และสื่ออุปกรณ์ที่พร้อมใช้ในการช่วยเหลือเด็กพิเศษทันทีที่ตรวจพบความบกพร่อง โดยไม่ต้องรอคอยงบประมาณคุ้มครองการศึกษาที่ล่าช้า ข้ามปีงบประมาณ

การอบรมเฉพาะทางสำหรับครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ

- จัดหลักสูตรอบรมเข้มข้นเฉพาะทาง (หรือหลักสูตรอนุปริญญาด้านการบริหารเด็กพิเศษ) ให้แก่ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ เพื่อให้มีองค์ความรู้เรื่องธรรมชาติของความพิการแต่ละประเภท เทคนิคการช่วยเหลือกิจวัตรประจำวัน และการทำงานประสานร่วมกับครูประจำชั้นอย่างเป็นระบบ

๒. การถ่ายทอดความรู้และการเสริมพลังครอบครัวและผู้ดูแล

การให้ความรู้และคำปรึกษาแก่ครอบครัวเพื่อจัดภาวะปฏิบัติจริง

- ศูนย์การศึกษาพิเศษและสถานศึกษาต้องจัดให้มีกระบวนการให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวตั้งแต่แรกเริ่ม (Intake Counseling) โดยใช้นักจิตวิทยาและทีมสหวิชาชีพสร้างความเข้าใจแก่บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ให้เปิดใจยอมรับสภาพความบกพร่องของบุตรหลาน ขจัดความกลัวการถูกตีตราว่าเป็น "คนพิการ" และตระหนักถึงความสำคัญของการนำเด็กเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาทางการแพทย์และการฟื้นฟูพัฒนาการตั้งแต่วัยปฐมวัย

การถ่ายทอดทักษะการเลี้ยงดูและการปรับพฤติกรรมเด็กต่อเนื่องที่บ้าน

- ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้ปลอดภัยและลดสิ่งเร้า
- หนุนแรงค์และให้คำแนะนำอย่างจริงจังเรื่องการจำกัดเวลาและควบคุมการใช้หน้าจอดิจิทัล (โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และเกมที่มีความรุนแรง) ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กมีอาการสมาธิสั้น ภาษาล่าช้า และพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง
- ฝึกทักษะการสื่อสารสองทาง และการใช้ตารางเวลาภาพที่บ้าน เพื่อให้การปรับพฤติกรรมของเด็กดำเนินไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่องระหว่างบ้านและโรงเรียน

การจัดทำ Workshop สิทธิประโยชน์และขั้นตอนการขึ้นทะเบียนบัตรคนพิการ

- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เชิงรุกแก่ผู้ปกครองเพื่อชี้แจงขั้นตอนการนำไปรับรองแพทย์ไปยื่นขอมี "บัตรประจำตัวคนพิการ" ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)
- ให้ความรู้เรื่องสิทธิสวัสดิการที่พึงได้รับตามกฎหมาย เช่น เงินเบี้ยความพิการรายเดือน สิทธิการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพสำหรับผู้ดูแล สิทธิการขอรับกายอุปกรณ์ และสิทธิในการขอรับคุ้มครองการศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกจากรัฐ เพื่อป้องกันการเสียสิทธิประโยชน์ของครอบครัว

การจัดตั้งกลุ่มช่วยเหลือและสนับสนุนทางจิตวิทยาแก่ผู้ปกครอง

- จัดตั้งกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันของผู้ปกครองร่วมกับเครือข่ายจิตแพทย์และนักจิตวิทยา เพื่อเป็นพื้นที่ปลอดภัยในการระบายความเครียด แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเลี้ยงดู และบำบัดเยียวยาภาวะซึมเศร้า และความเครียดสะสมในครอบครัวที่มีเด็กพิเศษ

๓. การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนและสาธารณสุขระดับพื้นที่

การถ่ายทอดองค์ความรู้การเฝ้าระวังพัฒนาการปฐมวัยแก่บุคลากรสาธารณสุขและ อสม.

- อบรมและพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้คู่มือมาตรฐานการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)

- ดำเนินการคัดกรองและประเมินพัฒนาการเด็กในชุมชนเชิงรุกใน ๕ ช่วงอายุสำคัญ (๙, ๑๘, ๓๐, ๔๒ และ ๖๐ เดือน) เพื่อค้นหาความล่าช้าด้านการพูด กล้ามเนื้อ และพฤติกรรมออทิสติกตั้งแต่แรกเกิดถึง ๕ ปี

การขับเคลื่อนแนวคิด "เด็กเกิดหนึ่งคน ช่วยกันเลี้ยงดูทั้งชุมชน"

- ประสานความร่วมมือกับผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อสร้างความตระหนักรู้ว่าการดูแลเด็กพิเศษไม่ใช่ภาระของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งโดยลำพัง

- ร่วมกันเป็นหูเป็นตา สำรวจและค้นหาเด็กพิเศษหรือเด็กกลุ่มเปราะบางที่ถูกทอดทิ้ง ชังไว้ในบ้าน หรือไม่ได้รับการศึกษา นำเข้าสู่ระบบการดูแลช่วยเหลือของศูนย์การศึกษาพิเศษหรือโรงพยาบาลในพื้นที่

การพัฒนาระบบคลินิกเคลื่อนที่และการส่งต่อเชิงรุก

- บูรณาการระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงพยาบาล และ พมจ. ในการจัดทีมสหวิชาชีพ เคลื่อนที่ลงพื้นที่อำเภอห่างไกล เพื่อให้บริการตรวจประเมิน ให้คำปรึกษา และบำบัดฟื้นฟูเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรง ประเภติด้านติดเตียง พร้อมทั้งถ่ายทอดเทคนิคการดูแลเด็กให้แก่ผู้ดูแลในพื้นที่

๔. การสื่อสารสังคม การถอดบทเรียน และการเชื่อมโยงสถานประกอบการ

การรณรงค์สร้างทัศนคติเชิงบวกและยุติการกลั่นแกล้ง

- ผลิตและเผยแพร่สื่อสาธารณะ สปอตโทรทัศน์ รายการออนไลน์ และ Infographic สั้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สังคมและเด็กนักเรียนทั่วไปเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

- ปลุกฝังค่านิยมความเห็นอกเห็นใจ ยุติการล้อเลียน การรังแก และการสร้างตราบาปแก่เด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กสามารถใช้ชีวิตและเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย

การถอดบทเรียนและถ่ายทอดองค์ความรู้จากสถานศึกษาต้นแบบ

- ถอดบทเรียนความสำเร็จจากสถานศึกษาและพื้นที่ต้นแบบที่มีการบริหารจัดการเรียนรวมอย่างโดดเด่น เช่น

- โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดปราสาททอง) จ.สุพรรณบุรี: ต้นแบบการคัดกรอง การจัดห้อง Resource Room การคุมสัดส่วนเด็กพิเศษไม่เกิน ๓ คนต่อห้อง และการสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว

- โรงเรียนวัดยางมีมานะวิทยา จ.พิษณุโลก: ต้นแบบการบริหารจัดการห้องเรียนคู่ขนานออทิสติก และการส่งต่อผู้เรียนสู่สายอาชีพ ณ วิทยาลัยสารพัดช่าง

- โรงเรียน อบจ.สุราษฎร์ธานี ๑ (ดอนวัดรูปทุมวิทย์): ต้นแบบการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น "๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ" และหลักสูตรสุนทรียภาพ/ทักษะอาชีพ

- จัดทำเป็นคู่มือและเปิดพื้นที่ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ทั่วประเทศ

การสร้างความร่วมมือและถ่ายทอดความรู้แก่สถานประกอบการเพื่อการมีงานทำ

- ประสานงานและให้ความรู้แก่สถานประกอบการ ชุมชน และภาคเอกชน เกี่ยวกับศักยภาพและความสามารถเฉพาะด้านของคนพิการ (เช่น งานศิลปะ หัตถกรรม เกษตรกรรม บริการ หรือไอที)

- ชี้แจงสิทธิประโยชน์ทางภาษีและการปฏิบัติตามมาตรา ๓๓ และ ๓๕ แห่ง พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อเปิดโอกาสในการฝึกงานและการจ้างงานคนพิการอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ตารางที่ ๔.๑ สรุปแผนผังการส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษสู่ชุมชนและผู้ปฏิบัติงาน

กลุ่มเป้าหมาย	องค์ความรู้และทักษะสำคัญ	ช่องทางและวิธีการถ่ายทอด	ภาคีเครือข่าย รับผิดชอบหลัก
๑. ผู้บริหารและ ศึกษานิเทศก์	- กฎหมายการศึกษาพิเศษ และสิทธิเด็ก - การบริหารจัดการเรียนรวม เชิงระบบ - เทคนิคการนิเทศหนุนเสริม แบบกัลยาณมิตร	- การประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดับเขต/จังหวัด - สัมมนาภาวะผู้นำการ จัดการเรียนรวม - นิเทศบูรณาการร่วมกับ ศูนย์การศึกษาพิเศษ	สพฐ., สกศ., สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.)
๒. ครูผู้สอนและ ครูพี่เลี้ยง	- การคัดกรอง ๙ ประเภท และการคัดแยก LD เทียม - การออกแบบแผน IEP และ การจัดการเรียนรู้ยืดหยุ่น - เทคนิคการปรับพฤติกรรม และ ADL	- หลักสูตรรวบรัดบัตรคัดกรอง (Online / On-site) - บรรจุวิชาบังคับในสถาบัน ผลิตครู (ครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์) - กล่องเครื่องมือความรู้ สำเร็จรูป	คุรุสภา, สถาบัน ผลิตครู, ศูนย์ การศึกษาพิเศษ
๓. ครอบครัวและ ผู้ดูแล	- การยอมรับและเข้าใจ ธรรมชาติของความบกพร่อง - ทักษะการปรับพฤติกรรม และการจำกัดหน้าที่บ้าน - สิทธิประโยชน์ ขั้นตอนการ ทำบัตรคนพิการ	- กิจกรรมแรกรับ (Intake Counseling) และ Parent Support Group - สื่อคลิปวิดีโอรายงาน พัฒนาการเด็กจากครู - Workshop สิทธิและ สวัสดิการร่วมกับ พมจ.	ศูนย์การศึกษา พิเศษ, รพ.สต., พมจ., อปท.
๔. ชุมชนและ สถานประกอบการ	- การเฝ้าระวังพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยในชุมชน (DSPM) - การยุติการรังแกและการ สร้างพื้นที่ปลอดภัย - ศักยภาพคนพิการและสิทธิ การจ้างงานตาม ม.๓๓/๓๕	- อบรม อสม., ผู้นำชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก - สื่อประชาสัมพันธ์ สาธารณะ (Infographic / สโปดทีวี) - เวทีเสวนาเชื่อมโยงภาค ธุรกิจและสถานประกอบการ	กรมสุขภาพจิต, กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น, พม., กระทรวง แรงงาน

บทที่ ๕

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการขับเคลื่อน

บทสรุปจากการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษข้างต้น ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แม้ประเทศไทยจะมีนโยบายและโครงสร้างพื้นฐานในการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา แต่ในทางปฏิบัติยังคงเผชิญความท้าทายหลายประการ ทั้งความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ ความซ้ำซ้อนของระบบข้อมูล ข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ตลอดจนขาดการประสานพลังอย่างเป็นเอกภาพระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืนและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม จึงนำเสนอ "ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการขับเคลื่อน" ที่มุ่งปรับเปลี่ยนตั้งแต่ระดับโครงสร้างกฎหมาย ระบบการบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร ไปจนถึงการจัดสรรทรัพยากรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ส่วนสำคัญ ได้แก่ ๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่งครอบคลุมแนวทางการดำเนินงานใน ๔ ระดับหลัก และ ๕.๒ มาตรการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ที่กำหนดกรอบระยะเวลาชัดเจน ทั้งระยะสั้น (Quick-Win) ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นเข็มทิศในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ตารางที่ ๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ระดับนโยบาย	ประเด็นหลัก	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑. ระดับชาติ และกฎหมาย	การปฏิรูปกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิ	๑.๑ กำหนดหมวดเฉพาะในกฎหมายแม่บท กำหนดหมวดว่าด้วย "การศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษและบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ" ในร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ โดยตราสิทธิการได้รับการศึกษาฟรีและเหมาะสมตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความบกพร่องจนตลอดชีวิต ครอบคลุมความพิการเด็กเปราะบาง กลุ่มเสี่ยง (At-Risk) และผู้มีความต้องการพิเศษทุกกลุ่ม ๑.๒ ทบทวนและขยายคำนิยาม พ.ร.บ. คนพิการ ทบทวน พ.ร.บ. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อขยายคำนิยามประเภทความพิการให้ครอบคลุมกลุ่มสมาธิสั้น (ADHD), กลุ่มความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ (EBD), กลุ่มความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) และกลุ่มออทิสติกสเปกตรัมที่ไม่มีความพิการทางสติปัญญา	สภาการศึกษา (สกศ.), สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.ศธ.), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ระดับนโยบาย	ประเด็นหลัก	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
		๑.๓ ตรากฎกระทรวงรองรับหน่วยบริการ ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดตั้งและการดำเนินงานของ "หน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษระดับอำเภอ" ให้มีสถานะเป็นหน่วยงานบริการทางการศึกษาตามกฎหมาย เพื่อรับจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรได้อย่างถูกต้อง	
๒. ระดับโครงสร้างและระบบ	การบริหารจัดการบูรณาการระดับพื้นที่	๒.๑ ขับเคลื่อนอนุกรรมการระดับจังหวัด เปิดกลไก คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระดับจังหวัด โดยกำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์ บูรณาการร่วม ระหว่าง ศธ., สธ., พม., มท. พร้อมจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ อย่างต่อเนื่อง ๒.๒ ระบบฐานข้อมูลกลางเชื่อมโยงข้ามกระทรวง เชื่อมโยงระบบสารสนเทศระดับชาติ (DMC, SET, IEP Online ของ ศธ. เชื่อมกับระบบของ สธ., พม., และ มท.) โดยใช้เลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เพื่อติดตามตัวผู้เรียน (Student Tracking System) ป้องกันการตกหล่น และส่งต่อข้อมูลไร้รอยต่อ	สำนักศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.), สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.), พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.), องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.), ศูนย์การศึกษาพิเศษ
๓. ระดับบุคลากร	อัตรากำลังสวัสดิการและการพัฒนาวิชาชีพ	๓.๑ กรอบอัตรากำลังครูการศึกษาพิเศษประจำโรงเรียนเรียนรวม กำหนดตำแหน่งครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมอย่างเป็นระบบ และปรับเกณฑ์คินอัตรากำลังของ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) โดยคำนวณถ่วงน้ำหนักความบกพร่องของผู้เรียน เพื่อเอื้อต่อโรงเรียนขนาดเล็ก ๓.๒ ยกระดับสวัสดิการครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ ปรับเปลี่ยนสถานะครูพี่เลี้ยงเด็กพิการจากการจ้างเหมาบริการเป็นพนักงานราชการหรือลูกจ้างประจำ พร้อมปรับอัตราค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์	คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.), กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สธ.), สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

ระดับนโยบาย	ประเด็นหลัก	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
		๓.๓ เงินพดุงกิจพิเศษ (พ.ส.พ.) อย่างเท่าเทียม ปรับปรุงระเบียบการจ่ายเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ (พ.ส.พ.) ให้ครอบคลุมครูผู้สอนเด็กเรียนรวมในทุกสังกัดอย่างเท่าเทียม ทั้งสังกัด สพฐ., อปท., สช. และ สกร.	
๔. ระดับหลักสูตรและการวัดผล	การปรับยืดหยุ่นหลักสูตรและการประเมิน	๔.๑ ปรับระบบประเมินคุณภาพระดับชาติ แยกผลการประเมิน O-NET, NT หรือ RT ของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษออกจากผลการประเมินเฉลี่ยของสถานศึกษา เพื่อป้องกันการปฏิเสธการรับเด็กเข้าเรียน และใช้แบบประเมินทางเลือก (Alternative Assessment) ตามศักยภาพรายบุคคล ๔.๒ พัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตและอาชีพ ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางให้ยืดหยุ่น โดยเน้นทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน (Activities of Daily Living: ADL), ทักษะทางสังคม (Social Skills), และทักษะอาชีพตามสมรรถนะ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การพึ่งพาตนเองและการมีงานทำ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.), สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)

๕.๒ มาตรการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

๑. มาตรการระยะสั้น (Quick-Win : ดำเนินการภายใน ๑ ปี)

มุ่งเน้นการแก้ปัญหาเร่งด่วนในพื้นที่ การลดภาระงานของครู การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง และการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อขับเคลื่อนการดูแลเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีมาตรการสำคัญดังนี้

๑.๑ การจัดทำกล่องความรู้สำเร็จรูป เพื่อการช่วยเหลือเบื้องต้น

- การพัฒนาและจัดส่งกล่องความรู้ เร่งจัดทำและแจกจ่ายชุดกล่องความรู้และคู่มือสื่อการสอนสำเร็จรูป (Special Ed Box) ให้แก่โรงเรียนจัดการเรียนรวมทั่วประเทศ เพื่อให้ครูประจำชั้นและครูประจำวิชามีแนวทางปฏิบัติ (Action Guidelines) สื่ออุปกรณ์ และเครื่องมือช่วยเหลือเบื้องต้นที่พร้อมใช้งานทันทีเมื่อตรวจพบผู้เรียนที่มีความบกพร่อง

- การลดระยะเวลาการรอคอย: ช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมผู้เรียนได้ทันทีโดยไม่ต้องรอคอยงบประมาณคุ้มครองการศึกษาที่มักประสบปัญหาความล่าช้าข้ามปีงบประมาณ

๑.๒ การจัดทำหลักสูตรคัดกรองออนไลน์และการใช้นวัตกรรมดิจิทัลทางการแพทย์

- หลักสูตรคัดกรองดิจิทัล พัฒนาหลักสูตรการคัดกรองผู้เรียน ๙ ประเภทความพิการทางการศึกษาในรูปแบบระบบออนไลน์ (E-Learning) เพื่อเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาเข้าถึงการอบรมได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

- ระบบปรึกษาแพทย์ออนไลน์ พัฒนาแอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มกลางที่ปลอดภัย ให้ครูสามารถบันทึกคลิปวิดีโอพฤติกรรมเด็กในชั้นเรียนและแบบประเมินพัฒนาการ ส่งปรึกษาจิตแพทย์เด็ก นักจิตวิทยา หรือนักสหวิชาชีพผ่านระบบออนไลน์ เพื่อช่วยลดระยะเวลาการคอยการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์จากเดิม ๖ – ๑๒ เดือน ให้เหลือเพียง ๑ – ๒ เดือน

๑.๓ การสื่อสารเชิงรุกและการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิประโยชน์แก่ผู้ปกครอง

- การสร้างความเข้าใจและจัดภาวะปฏิเสธความจริง จัดกิจกรรม Workshop ชุมชนและกระบวนการให้คำปรึกษาแรกเริ่ม (Intake Counseling) เพื่อให้ผู้ปกครองเปิดใจยอมรับความบกพร่องของบุตรหลาน จัดความกลัวการถูกตีตรา และตระหนักถึงความสำคัญของการนำเด็กเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาตั้งแต่วัยแรกเริ่ม

- การสื่อสารสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมาย จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และจัดฝึกอบรมชี้แจงขั้นตอนการนำไปรับรองแพทย์ไปยื่นขอมี "บัตรประจำตัวคนพิการ" ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบและเข้าถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น เงินเบี้ยความพิการรายเดือน สิทธิการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพสำหรับผู้ดูแล และการขอรับสิทธิคุ้มครองสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา เพื่อป้องกันการเสียสิทธิที่พึงได้รับตามกฎหมาย

๑.๔ การผลักดันวิชาการศึกษาพิเศษและการจัดการเรียนรวมเป็นวิชาบังคับของครูสภา

- การประสานความร่วมมือเชิงนโยบาย ประสานความร่วมมือกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสถาบันฝ่ายผลิตครู ในการกำหนดให้รายวิชา "การศึกษาพิเศษและการจัดการเรียนรวม" (Special & Inclusive Education) เป็น "วิชาบังคับ" ในมาตรฐานคุณวุฒิและมาตรฐานวิชาชีพครูทุกสาขาวิชาเอก

- การเตรียมความพร้อมครูรุ่นใหม่: เพื่อรับประกันว่าบัณฑิตครูที่สำเร็จการศึกษาใหม่ทุกคนจะมีทักษะพื้นฐานในการสังเกตพฤติกรรม การคัดกรองเบื้องต้น การจัดทำแผน IEP และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ร่วมในห้องเรียนปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่วันแรกที่เข้าสู่ปฏิบัติงาน

๑.๕ การรวมและเชื่อมโยงระบบสารสนเทศ SET และ IEP Online

- รวมระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษ (SET) และระบบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอิเล็กทรอนิกส์ (IEP Online) ให้เป็นระบบฐานข้อมูลเดียว (Single Sign-On / Cloud-IEP) เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการกรอกข้อมูลของครู และช่วยให้ข้อมูลแผนการเรียนรู้ย้ายตามตัวผู้เรียนทันทีเมื่อมีการเปลี่ยนหรือย้ายสถานศึกษา

๒. มาตรการระยะกลาง (ดำเนินการภายใน ๒ – ๓ ปี) มุ่งเน้นการพัฒนาระบบ โครงสร้างพื้นฐาน และการเตรียมบุคลากรรุ่นใหม่

๒.๑ ปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูในระดับอุดมศึกษา

- กำหนดให้วิชา "การศึกษาพิเศษและการคัดกรองเบื้องต้น" และ "การจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม" เป็นวิชาบังคับ ในหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ทุกสาขาวิชา

๒.๒ จัดสรรงบประมาณปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

- จัดสรรงบประมาณตรงสู่โรงเรียนเรียนรวมเพื่อจัดทำทางลาด ห้องน้ำอาบสถาปัตยกรรมราวจับ และการปรับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

- จัดตั้งศูนย์ยืม-คืน เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาในระดับเขตพื้นที่

๒.๓ ยกระดับสถานะและงบประมาณของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ

- ออกระเบียบรองรับให้หน่วยบริการระดับอำเภอมีสถานะทางกฎหมายในการรับและบริหารงบประมาณ
- จัดสรรงบประมาณดำเนินงาน งบประมาณซ่อมแซมอาคารสถานที่ และงบประมาณสำหรับการเยี่ยมบ้านเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรง

๒.๔ ขยายผลและถอดบทเรียนโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม

- ถอดบทเรียนนวัตกรรมการจัดการเรียนรวมจากโรงเรียนประสบความสำเร็จ เช่น โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดปราสาททอง จ.สุพรรณบุรี, โรงเรียนวัดยางมีมานะวิทยา จ.พิษณุโลก, และ โรงเรียน อบจ.สุราษฎร์ธานี ๑
- พัฒนาให้เป็นศูนย์เรียนรู้ และจัดระบบพี่เลี้ยง ช่วยเหลือโรงเรียนเครือข่ายในพื้นที่ใกล้เคียง

๓. มาตรการระยะยาว (ดำเนินการภายใน ๓ - ๕ ปี) มุ่งเน้นการปฏิรูประดับโครงสร้าง กฎหมาย และการสร้างที่ยั่งยืน

๓.๑ จัดตั้งระบบส่งต่อและเปลี่ยนผ่านระดับชาติ

- กำหนดเส้นทางการเปลี่ยนผ่าน ที่มีมาตรฐานและไร้รอยต่อ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อุดมศึกษา การเตรียมความพร้อมสู่อาชีพ
- บูรณาการการดำเนินงานตามมาตรา ๓๓ และการช่วยเหลือตามมาตรา ๓๕ แห่ง พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียนที่จบการศึกษา

๓.๒ บูรณาการงบประมาณรายหัวแบบผูกพันรายบุคคล

- ออกแบบระบบคุ้มครองทางการศึกษาพิเศษ ที่จัดสรรงบประมาณอุดหนุนตามความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล ซึ่งงบประมาณจะเคลื่อนที่ติดตามตัวผู้เรียน ไปยังสถานศึกษาทุกสังกัด (รัฐ, เอกชน, อปท., สกร.) เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ

๓.๓ ผลักดันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ให้มีผลบังคับใช้

- ผลักดันและติดตามการบังคับใช้กฎหมายแม่บททางการศึกษาฉบับใหม่ที่รับรองสิทธิ ความยืดหยุ่นในหลักสูตร การประเมินผล และระบบดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างสมบูรณ์ตามมาตรฐานสากล

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
กรอบประเด็นการสัมภาษณ์และแบบรับฟังความคิดเห็น

แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์
การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ (กรณีศึกษาเด็กในสถานสงเคราะห์)

สำหรับใช้ในการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ (กรณีศึกษาเด็กในสถานสงเคราะห์) สอบถาม ศึกษาธิการจังหวัด และ เจ้าหน้าที่ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

๑. นโยบายและการบริหารจัดการ (Policy and Management)

๑.๑ ท่านมี นโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจง ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษที่อาศัยอยู่ใน สถานสงเคราะห์ อย่างไรบ้าง ?

.....

.....

๑.๒ สำนักงาน ศธจ. ได้มีการจัดสรร งบประมาณ บุคลากร หรือทรัพยากร อื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้หรือไม่ ? (เช่น การจัดครูผู้สอนเฉพาะทาง การจัดซื้อสื่ออุปกรณ์)

.....

.....

๑.๓ ท่านมองเห็น ความท้าทายหรืออุปสรรค สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษในสถานสงเคราะห์ในพื้นที่ของท่านคืออะไร ?

.....

.....

๒. การประสานงานและความร่วมมือ (Coordination and Collaboration)

๒.๑ สำนักงาน ศธจ. มี กลไกหรือวิธีการ ในการประสานงานกับ สถานสงเคราะห์ ในการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง ? (เช่น การประชุมร่วม การเยี่ยมสถานสงเคราะห์)

.....

.....

๒.๒ มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อย่างไร? (เช่น หน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, โรงเรียน ที่รับเด็กเข้าเรียน)

.....

.....

๒.๓ ในกรณีที่เด็กจำเป็นต้องย้ายสถานศึกษาหรือย้ายสถานสงเคราะห์ มีระบบการส่งต่อข้อมูล และการดูแล ต่อเนื่องทางการศึกษาอย่างไร ?

.....

.....

๓. การกำกับดูแลและติดตามประเมินผล (Supervision and Evaluation)

๓.๑ สำนักงาน ศรจ. มี เกณฑ์หรือตัวชี้วัด ในการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความ จำเป็นพิเศษในสถานสงเคราะห์อย่างไรบ้าง? (เน้นที่การวัด ผลลัพธ์ทางการศึกษา และ คุณภาพชีวิต)

.....

.....

๓.๒ มีการ ตรวจสอบหรือนิเทศ การจัดการศึกษาในสถานสงเคราะห์ หรือในโรงเรียนที่รับเด็กจากสถาน สงเคราะห์หรือไม่ บ่อยเพียงใด ? และผลการประเมินที่ผ่านมาเป็นอย่างไร ?

.....

.....

๓.๓ ท่านนำ ผลการติดตามและประเมินผล ไปใช้ในการ ปรับปรุงแผนงาน/นโยบาย หรือการจัดสรรทรัพยากร ให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กกลุ่มนี้อย่างไร? (ขอตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม)

.....

.....

๓.๔ การจัดทำ แผนการจัดการศึกษารายบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และ แผนการ ให้บริการเฉพาะบุคคล (Individualized Service Plan: ISP) ของเด็กกลุ่มนี้ มีการกำกับดูแลให้เกิดประสิทธิภาพ จริงจังอย่างไร ?

.....

.....

๔. ความต้องการและการพัฒนา (Needs and Development)

๔.๑ ท่านคิดว่า บุคลากรทางการศึกษา (ครู, ผู้ดูแล, เจ้าหน้าที่ ศรจ.) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กกลุ่มนี้ควร ได้รับการพัฒนาในด้านใดเป็นพิเศษ?

.....

.....

๔.๒ ท่านมี ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษในสถาน สงเคราะห์ ในอนาคตหรือไม่ ?

.....

.....

แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์

การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ (กรณีศึกษาเด็กในสถานสงเคราะห์)

แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ สำหรับใช้ในการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ (กรณีศึกษาเด็กในสถานสงเคราะห์) โดยเน้นไปที่การสอบถาม ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ส่วนที่ ๑: ข้อมูลผู้ให้ข้อมูล (แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์)

๑. การสนับสนุนและบริการของเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๑ เขตพื้นที่ศึกษามี นโยบายหรือแผนงาน ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษในพื้นที่อย่างไร ? และมีการให้ความสำคัญกับเด็กที่มาจาก สถานสงเคราะห์ เป็นพิเศษหรือไม่ ?

.....

.....

๑.๒ เขตพื้นที่ศึกษามีการ จัดสรรหรือสนับสนุน โรงเรียนที่รับเด็กจากสถานสงเคราะห์ในด้านใดบ้าง ? (เช่น งบประมาณรายหัวพิเศษ, ครูการศึกษาพิเศษ, สื่อ/เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และมีการดำเนินการอย่างไร เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดสรรนี้เข้าถึงเด็กกลุ่มเป้าหมายจริง ?)

.....

.....

๑.๓ เขตพื้นที่ศึกษามี ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะทาง/ศูนย์ช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เพื่อให้บริการแก่เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ในพื้นที่หรือไม่? หากมี บริการที่จัดให้มีอะไรบ้าง?

.....

.....

๒. การคัดกรองและการจัดทำแผน

๒.๑ เขตพื้นที่ศึกษามี กลไกหรือการประสานงาน กับสถานสงเคราะห์ในการดำเนินการ คัดกรองและ วินิจฉัย ความจำเป็นพิเศษของเด็กกลุ่มนี้ เพื่อให้ได้รับการรับรองความพิการและสิทธิทางการศึกษาอย่างไร ?

.....

.....

๒.๒ เขตพื้นที่ศึกษามีบทบาทในการ กำกับดูแลการจัดทำ แผนการจัดการศึกษารายบุคคล (IEP) และ แผนการให้บริการเฉพาะบุคคล (ISP) ของเด็กกลุ่มนี้ในสถานศึกษาอย่างไรบ้าง ?

.....

.....

๒.๓ ท่านมีมาตรการอย่างไรในการตรวจสอบให้แน่ใจว่า โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตาม IEP/ISP ที่วางไว้ และมีความเหมาะสมกับบริบทของเด็กในสถานสงเคราะห์ ?

.....

.....

๓. การติดตามและประเมินผล

๓.๑ เขตพื้นที่การศึกษามี ระบบการติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาของเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษใน สถานสงเคราะห์อย่างไร ? (เครื่องมือ, ความถี่, ผู้รับผิดชอบ)

.....

.....

๓.๒ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ที่ สพท. ใช้ในการประเมินการจัดการศึกษาของเด็กกลุ่มนี้คืออะไร? (นอกเหนือจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น การมีส่วนร่วมทางสังคม, การพัฒนาทักษะอาชีพ, การเข้าถึงสวัสดิการ)

.....

.....

๓.๓ สพท. ได้มีการนำ ผลการประเมินและการนิเทศ ที่ได้ไปใช้ในการ ให้ข้อเสนอแนะ หรือปรับปรุง การ บริหารจัดการโรงเรียน/สถานสงเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กกลุ่มนี้อย่างไร? (ขอตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม)

.....

.....

๔. ความร่วมมือและการพัฒนาบุคลากร

๔.๑ สพท. มีการจัด อบรมหรือพัฒนาศักยภาพ ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนที่รับเด็กจากสถานสงเคราะห์ อย่างต่อเนื่องหรือไม่? หัวข้อการพัฒนาเน้นไปที่เรื่องใดเป็นหลัก?

.....

.....

๔.๒ การ ประสานงาน กับหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.), พมจ., หรือภาคเอกชน/มูลนิธิ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นไปอย่างราบรื่นหรือไม่? หากมีปัญหา อุปสรรคคืออะไร?

.....

.....

๔.๓ ท่านมี ข้อเสนอแนะ ต่อหน่วยงานระดับนโยบาย (กระทรวง/สำนักงาน ศธจ.) ในการเพิ่มประสิทธิภาพการ จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษในสถานสงเคราะห์อย่างไร?

.....

.....

แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์

การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ (กรณีศึกษาเด็กในสถานสงเคราะห์)

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาที่เหมาะสมแก่เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษซึ่งอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการดูแล

ส่วนที่ ๑: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม/สถานสงเคราะห์

รายการ	คำตอบ
๑.๑. บทบาทของผู้ตอบ	☐ ผู้บริหารสถานสงเคราะห์ ☐ ครู/ผู้ดูแลเด็กโดยตรง ☐ นักสังคมสงเคราะห์ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ:)
๑.๒. ชื่อสถานสงเคราะห์	
๑.๓. ประเภทสถานสงเคราะห์	☐ ของรัฐ ☐ ของเอกชน (ไม่แสวงหากำไร) ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ:)
๑.๔. จำนวนเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษในความดูแล	(รวมทุกประเภทความพิการ/ความต้องการ) จำนวน คน

ส่วนที่ ๒: การเข้าถึงและการวินิจฉัยความจำเป็นพิเศษ

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี	หมายเหตุ/รายละเอียด (โปรดระบุ)
๒.๑	สถานสงเคราะห์มีระบบการคัดกรอง/ประเมินเบื้องต้นเพื่อระบุความจำเป็นพิเศษของเด็กทุกคนเมื่อแรกรับหรือไม่ ?	☐	☐	
๒.๒	เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับการ วินิจฉัย/รับรองความพิการจากแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายหรือไม่ ?	☐	☐	
๒.๓	เด็กได้รับการจัดทำ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และ/หรือ แผนการให้บริการเฉพาะบุคคล (IIP) หรือไม่ ?	☐	☐	
๒.๔	มีการจัดให้เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ เข้าถึงสถานศึกษาที่เหมาะสม (เช่น โรงเรียนเรียนรวม, โรงเรียนเฉพาะความพิการ) ได้อย่างครบถ้วนทุกคนหรือไม่ ?	☐	☐	

ส่วนที่ ๓: การจัดการเรียนการสอนและการสนับสนุน

โปรดให้คะแนนระดับการปฏิบัติ (จาก ๑ ถึง ๕)

โดยที่ : ๑ = ไม่มีการปฏิบัติเลย, ๕ = มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	๑	๒	๓	๔	๕
๓.๑	สถานสงเคราะห์มีการจัด สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology) ที่จำเป็นตามสภาพความพิการของเด็กหรือไม่ ?	☐	☐	☐	☐	☐
๓.๒	มีการจัดหา บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ/ครูการศึกษาพิเศษ เพื่อให้การช่วยเหลือด้านวิชาการและการฟื้นฟูเฉพาะทางอย่างเพียงพอหรือไม่ ?	☐	☐	☐	☐	☐
๓.๓	มีการ ปรับหลักสูตร/วิธีการสอน ให้สอดคล้องกับ IEP และ ศักยภาพเฉพาะบุคคลของเด็กแต่ละคนหรือไม่ ?	☐	☐	☐	☐	☐
๓.๔	มีการจัด กิจกรรมเสริมทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ หรือทักษะ สังคม เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กกลับคืนสู่สังคม/การพึ่งพาตนเองหลังพ้นสถานสงเคราะห์หรือไม่ ?	☐	☐	☐	☐	☐
๓.๕	มีการ ประสานงานและส่งต่อข้อมูล กับสถานศึกษา/หน่วยงาน ภายนอก (เช่น รพ., ศูนย์การศึกษาพิเศษ, กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ) อย่างต่อเนื่องหรือไม่ ?	☐	☐	☐	☐	☐

ส่วนที่ ๔: ผลลัพธ์และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	สอดคล้องมากที่สุด	สอดคล้องมาก	สอดคล้องปานกลาง	สอดคล้องน้อย	สอดคล้องน้อยที่สุด
๔.๑	การจัดการศึกษาที่ได้รับส่งผลให้เด็กมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และการพัฒนาการ ตามเป้าหมายใน IEP	☐	☐	☐	☐	☐
๔.๒	การดูแล/การศึกษาที่ได้รับทำให้เด็กมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (เช่น สุขภาพกาย/สุขภาพจิต/การปรับตัวทางสังคม)	☐	☐	☐	☐	☐
๔.๓	ผู้ดูแลและครูมีความมั่นใจใน ความรู้ความสามารถ ในการดูแลและจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ	☐	☐	☐	☐	☐
๔.๔	สถานสงเคราะห์ได้รับการสนับสนุนด้าน งบประมาณ และ บุคลากร ในการจัดการศึกษาพิเศษอย่างเพียงพอ	☐	☐	☐	☐	☐

ส่วนที่ ๕ : ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

๑. ปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษในสถานสงเคราะห์ของท่านคืออะไรบ้าง ? (โปรดระบุอย่างน้อย ๑ - ๒ ประเด็น)

คำตอบ:

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/แนวทางปฏิบัติ: ท่านต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เช่น กระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวง พม.) เข้ามาช่วยเหลือหรือปรับปรุงนโยบาย/ระเบียบในเรื่องใดเป็นพิเศษ?

คำตอบ:

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้ให้ข้อมูล/ผู้ให้สัมภาษณ์ :

(.....)

วันที่ :

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ขอขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าของท่านตอบแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นอย่างสูงยิ่ง

แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์
การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ
สำหรับบ้านพักเด็กและครอบครัว

จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะ ซึ่งเด็กที่อยู่ในความดูแลมักเป็นกลุ่มเปราะบางที่ประสบปัญหาทางสังคม (ถูกทอดทิ้ง ทารุนกรรม หรือไร้ที่พึ่ง) และมีความจำเป็นพิเศษ (Disability หรือ Learning Disorder)

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร

- **นโยบายและทิศทาง:** ท่านมีนโยบายในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษในสถานแรกรับอย่างไร?
.....
.....
- **การบริหารจัดการทรัพยากร:** การจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และสถานที่ เพื่อรองรับการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มนี้มีข้อจำกัดหรือความท้าทายอย่างไร?
.....
.....
- **เครือข่ายและความร่วมมือ:** มีการประสานงานกับ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา หรือโรงเรียนเรียนรวมในพื้นที่อย่างไรบ้าง?
.....
.....
- **อุปสรรคเชิงโครงสร้าง:** กฎระเบียบหรือข้อบังคับใดของภาครัฐที่ท่านมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการยืดหยุ่นด้านการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มนี้?
.....
.....
- **แนวทางในอนาคต:** ท่านอยากเห็นการพัฒนาระบบการศึกษาสำหรับเด็กในบ้านพักเด็กฯ เปลี่ยนไปในทิศทางใดเพื่อให้ยั่งยืนที่สุด?
.....
.....

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ (นักสังคมสงเคราะห์/นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ)

- **การคัดกรองและประเมิน:** เมื่อเด็กเข้ามาในบ้านพักฯ มีกระบวนการประเมินความบกพร่องหรือความต้องการทางการศึกษาพิเศษอย่างไร?
.....
.....

- **การจัดทำแผนรายบุคคล:** มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการสอนรายบุคคล (IIP) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือไม่?
.....
.....
- **รูปแบบการเรียนการสอน:** ปัจจุบันเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษเรียนรู้ผ่านรูปแบบใด (เช่น ส่งเข้าโรงเรียนปกติ, การศึกษานอกระบบ (สกร.), หรือเจ้าหน้าที่สอนเอง)?
.....
.....
- **พฤติกรรมและอารมณ์:** สภาวะจิตใจของเด็กที่ได้รับผลกระทบทางสังคม ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษอย่างไร และเจ้าหน้าที่รับมืออย่างไร?
.....
.....
- **ความต้องการสนับสนุน:** ท่านต้องการทักษะ ความรู้ หรืออุปกรณ์สนับสนุนด้านการศึกษาพิเศษเพิ่มเติมในด้านใดบ้าง?
.....
.....

3. ส่วนที่เพิ่ม: กลไกและเครือข่าย

- **ระบบเครือข่ายการส่งต่อ:** ท่านมีแนวทางหรือข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับสถานศึกษาในจังหวัด ฉะเชิงเทรา หรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด อย่างไร เพื่อให้มั่นใจว่าเด็กจะได้รับการตอบรับเข้าเรียน ที่นันทที่ย้ายออกจากบ้านพัก?
.....
.....
- **การติดตามผล (Follow-up):** หลังจากส่งตัวเด็กไปยังสถานศึกษาใหม่หรือกลับสู่ครอบครัวแล้ว ทางบ้านพักฯ มีกลไกการติดตามผลด้านการศึกษาต่อเนื่องนานแค่ไหน และมีการประเมินผลความสำเร็จอย่างไร?
.....
.....
- **ความยั่งยืน:** ในกรณีที่เด็กต้องย้ายข้ามจังหวัด ท่านมีการประสานงานกับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด (พมจ.) ปลายทาง เพื่อส่งต่อข้อมูลด้านการศึกษาพิเศษอย่างไร?
.....
.....

2. สำหรับเจ้าหน้าที่ (เน้นการปฏิบัติและเอกสาร)

- **การเตรียมความพร้อมก่อนส่งต่อ (Preparation):** มีกระบวนการเตรียมตัวเด็กอย่างไร (เช่น การฝึกทักษะ สังคม, การลดความกังวล) เพื่อให้เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียน ทัวไปได้?
.....
.....

- **การจัดการข้อมูลและเอกสาร:** ในการส่งตัวเด็ก มีการจัดทำ "แฟ้มสะสมงาน/ข้อมูลการเรียนรู้" หรือสรุปแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อส่งมอบให้คุณครูที่โรงเรียนปลายทางหรือไม่?
.....
.....
- **อุปสรรคหน้างาน:** ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดในการส่งต่อคืออะไร? (เช่น โรงเรียนปลายทางขาดความพร้อมในการรับเด็กพิเศษ, ครอบครัวไม่สนับสนุนการเรียนรู้ต่อ, หรือปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิ์/วุฒิการศึกษาเดิม)
.....
.....
- **ความช่วยเหลือหลังส่งต่อ:** หากโรงเรียนปลายทางพบปัญหาในการดูแลเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษรายนั้นๆ ทางบ้านพักฯ ยังเป็นที่ปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องในลักษณะใด?
.....
.....

ภาคผนวก ข รายนามวิทยากร และผู้ทรงคุณวุฒิ

นายเฉลิมชนม์ แน่นหนา

นายวีระ พลอยครบุรี

นายโกวิท คุปะเนียด

นายสิทธิธา มุลหงษ์

นางสาวพิมพ์พิศา แจ้กอรัมย์

นายสุภชัย จันปุม

นางสาวณัฐิกา นิตยาพร

นายชัชวาล อัมฉะกุล

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้อำนวยการสำนักนิติการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ

จังหวัดอุดรธานี

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผอ.กลุ่มนิติการ

ผอ.กลุ่มส่งเสริมและประเมินการบังคับใช้

กฎหมายการศึกษา

**รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
ของเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ**

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๑	นายพีรศักดิ์ อุทุมอ่าง	ศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
๒	นางสาวพรพรรณ วันด้อย	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
๓	นางสาวเนตรนภาวดี ชูกิตติกุล	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
๔	นางสาวพิมพ์พันธุ์ สิงห์โต	ผู้อำนวยการโรงเรียนยุวณเรศวรพัฒนาพิทยาคม
๕	นางสาวสิริกาญจน์ ยศปัญญาชนัฐ	โรงเรียนยุวณเรศวรพัฒนาพิทยาคม
๖	นางศิริกัญญาภรณ์ ศิริสานต์	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
๗	นางสาวนภาพรรณ ใจดี	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
๘	นางปรียาภรณ์ กฤตพลวิวัฒน์	สพป.พิษณุโลก เขต ๑
๙	นางวิไลندا วรรณาดิเรก	สพป.พิษณุโลก เขต ๑
๑๐	นางวิจิตรา สมบูรณ์	โรงเรียนวัดยาง (มีมานะวิทยา)
๑๑	นายวินิจ สมาธิ	โรงเรียนวัดศรีรัตนาราม (รัตนราษฎร์สงเคราะห์)
๑๒	นางสาวพลปลั่ง เสามั่น	โรงเรียนบ้านหนองกวาสี
๑๓	นายณัฐกมล ทัพผิ้ง	สพป.พิษณุโลก เขต ๑
๑๔	นายเรศวรร ศรีษฐสิงห์	โรงเรียนศึกษาลัย
๑๕	นางทัศนภา เทพวรินทร์	สพป.พิษณุโลก เขต ๒
๑๖	นางสาวยุพิน สิทธิไกรพงษ์	สพป.พิษณุโลก เขต ๒
๑๗	นางสายรุ้ง คำพุด	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองเป็ด
๑๘	นางสาวสมใจ เหมบุตร	สพป.พิษณุโลก เขต ๒
๑๙	นายวิรัตน์ สุทัศน์	สพป.พิษณุโลก เขต ๒
๒๐	นางสาวพรรณธิภา จันประทุมออย	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไผ่ยางดำ
๒๑	นางสาวกรรณิการ์ จ้อยขานา	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้อมชุ่มชีเหล็ก
๒๒	นายฉัตรชัย แก่นจรรยา	ผอ.ร.ร.บ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)
๒๓	นายวัฒนา โยธา	ผอ.ร.ร.ศรีภิรมย์พิทยา
๒๔	นางขวัญชนก บุญเรือง	สพป.พิษณุโลก เขต ๓
๒๕	นายฉัตรชัย แก่นจรรยา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)
๒๖	นางสาวสุทธิลักษณ์ ภูริชัยพัฒน์	สพม.พิษณุโลก อุดรดิตถ์
๒๗	นางพิมพ์นารา นุปิง	ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธชินราชพิทยา
๒๘	นายนครเศศ นิลวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองพระพิทยา
๒๙	นางสาวกนิสรมา มากงาม	สพม.พิษณุโลก อุดรดิตถ์

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๓๐	นายกิตติพิชญ์ สภาณุชาติ	สพม.พิษณุโลก อุดรดิตถ์
๓๑	นางนวลสิริลักษณ์ โพธิบุตร	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกลางพิทยาคม
๓๒	นางสาวจิราภรณ์ เอ็มเอี่ยม	ผู้อำนวยการโรงเรียนชาติตระการวิทยา
๓๓	นายอุกฤษณ์ ยศปัญญา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเนินมะปราง
๓๔	นางรุ่งนภา จันทรรตรา	รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๗ จังหวัดพิษณุโลก
๓๕	นางสุทธิรัตน์ สากระแสร	ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๗ จังหวัดพิษณุโลก
๓๖	นางพัทธนันท์ ด่อนดี	รอง ผู้อำนวยการสำนักงาน สกร.ประจำ จ.พิษณุโลก
๓๗	นางสาวสุภาภรณ์ หาญสำเภา	สำนักงาน สกร.ประจำ จ.พิษณุโลก
๓๘	สิบเอกชูศักดิ์ เพชรกระจ่าง	อบจ.พิษณุโลก
๓๙	นายประภัทร ยิ้มสรวย	สำนักงานเทศบาลนครพิษณุโลก
๔๐	นายสมเดี้ยว เกตุอินทร์	รองศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์
๔๑	นางสาวอารยา รัตนันรักษ์	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์
๔๒	นางสาววิชิรญา จรเกตุ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์
๔๓	นายธิตูฒิ มังคลาด	สพป.อุดรดิตถ์ เขต ๑
๔๔	นายเขาวนัวัศ ปิตุรงค์พิทักษ์	รอง ผอ.สพป.อุดรดิตถ์ เขต ๒
๔๕	นางสาวพิชญ์ฐาพร แยมมูล	สพป.อุดรดิตถ์ เขต ๒
๔๖	นายญาณวุฒิ วงศ์ใหญ่สินศิริ	สพป.อุดรดิตถ์ เขต ๒
๔๗	นางสาวพัชรินทร์ อินเถื่อน	สพป.อุดรดิตถ์ เขต ๒
๔๘	นายประหยัด จันทร์อ่อน	สำนักงาน สกร.ประจำ จ. อุดรดิตถ์
๔๙	นางสาวพรทิพย์ สมน้า	สำนักงาน สกร.ประจำ จ. อุดรดิตถ์
๕๐	นายกรัณย์ กันจะนะ	สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุดรดิตถ์
๕๑	พระสมจิตร สมจิตโต	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาวัดเสาหิน
๕๒	นายไพรัช ยอดถา	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาวัดมงคลนิมิตร
๕๓	นายรองฤทธิ์ ไกรกิจราษฎร์	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย
๕๔	นางสาวพีไลลักษณ์ จัดการ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย
๕๕	นายสุรสิทธิ์ เกษประสิทธิ์	รอง ผอ.สพป.สุโขทัย เขต ๑
๕๖	นางสิริธญา แก้วเนย	สพป.สุโขทัย เขต ๑
๕๗	นายองอาจ ธรรมสร	สพป.สุโขทัย เขต ๑
๕๘	นางสมปอง ราชี	สพป.สุโขทัย เขต ๑

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๕๙	นางสาวพิชญภา นาคทรัพย์	สพป.สุโขทัย เขต ๑
๖๐	นายเสกสรรค์ ทัลวัลล์	สพป.สุโขทัย เขต ๒
๖๑	นายวาทิศ ผาปาน	สพป.สุโขทัย เขต ๒
๖๒	นายวัลลภ เอี่ยมมะ	รอง ผอ.สพม.สุโขทัย
๖๓	นายจิโรจน์ สุพัฒน์	สพม.สุโขทัย
๖๔	นางสาวอมรรรัตน์ บัวป้อม	สำนักงาน สกร.ประจำ จ.สุโขทัย
๖๕	นางสาวขวัญลดา ธิดากาญจน์	สำนักงาน สกร.ประจำ จ.สุโขทัย
๖๖	ว่าที่ร้อยตรีอดิศักดิ์ บัวดี	รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จ.สุโขทัย
๖๗	นางสาวณัฏฐณิชา ธรรมศิริ	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จ.สุโขทัย
๖๘	นายคมสันต์ เทือกตา	สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุโขทัย
๖๙	นางหรรษา อินน้อย	รอง ผู้อำนวยการโรงเรียนราชธานีวิทยาลัย
๗๐	พระมหาวงศ์วิสุทธิ วิสุทธสาโร	โรงเรียนโชติคุณวิทยานุสรณ์
๗๑	พระครูปราโมขสิทธิธานุยุต	โรงเรียนวัดหนองไฉ้ววิทยา
๗๒	นายอาคม สุชาติพงษ์	ศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
๗๓	นางปาริชาติ รัตนรักษ์	รองศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
๗๔	นางพวงเพ็ญ จิตรจำนอง	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
๗๕	นางแสงจันทร์ นาคปลัด	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
๗๖	นายสมพงศ์ มากชุม	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
๗๗	นายรณฤทธิ์ อริยพงศ์	รอง ผอ.สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๑
๗๘	นางสาวอัญชลี นามสนธิ์	รอง ผอ.สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๑
๗๙	นางสาวมณฑกานต์ติ เพชรอักษร	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๑
๘๐	นายสุพิน เสียมไหม	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๑
๘๑	นางสาวจิราภรณ์ บุบผัน	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๒
๘๒	นางทัศนันท์ รักษ์กำเนิด	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๒
๘๓	นางประทุมมาส รุ้ย้ง	รอง ผอ.สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๓
๘๔	นายจรูญ พันธุ์โภชน	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๓
๘๕	นางสาวนิษาภา พิกุลหอม	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๓
๘๖	นางรัตนพร อรทัย	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๔
๘๗	นางอรศรี มากเกตุ	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๔
๘๘	นายเฉลิมชาติ ลิ้มกุล	สพม.นครศรีธรรมราช

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๘๙	นายอรุณ ศรีรัตน์	ผอ.โรงเรียนบ้านบางฉาง
๙๐	นางสาวภาวินี ศรีนวล	โรงเรียนบ้านบางฉาง
๙๑	นางสาวจิราพร ไวริต	โรงเรียนบ้านบางฉาง
๙๒	นางสาวเกศณี ศรีเกษม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทำนอย
๙๓	นายณรงศ์วิทย์ กฤตชญาบุญกุล	โรงเรียนบ้านทำนอย
๙๔	นางสุภาวดี อ่อนแก้ว	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดบางคู
๙๕	นางสาวนิติภรณ์ กลิ่นมาลี	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนเพล
๙๖	นางสาวบุญยานุช บัวทอง	โรงเรียนวัดเขา (วันครู ๒๕๐๑)
๙๗	นางสุกัญญา บัวเพชร	สำนักงานเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
๙๘	นายปรเมศวร์ ศิริเพชร	สำนักงานเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
๙๙	นางสาวชนัญชิตา ตูลาพันธ์	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๐	นางนิอร ละอองแก้ว	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๑	นางสาวสาธินี เฟื่องประพันธ์	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๒	นางอารยา สกุลนัย	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด นครศรีธรรมราช
๑๐๓	นางสาวเพ็ญญา รักษาพล	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๔	นายจิรายุ เวชศาสตร์	สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๕	นางสาวภักดิ์ ศิริศักดิ์ดา	สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๖	นางบุษบา ณะแก้ว	ผอ.สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๗	นายโชคดี ศรีทาทากาล	ศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๐๘	นางสาวละมุน จินกระวี	รองศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๐๙	นายเสาวพจน์ รัตนบุรี	รองศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๑๐	นางจิตาภา หมักดำ	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๑๑	นายเลอศักดิ์ รัชณาการ	ผอ.สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๑
๑๑๒	นางสาวฉนิษฐา ชูช่วย	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๑
๑๑๓	นางสาวมุกนรินทร์ ทองเกลี้ยง	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๑
๑๑๔	นายศิริวัฒน์ คงวุ่น	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๑
๑๑๕	นางประนอม โอมาก	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
๑๑๖	นางทัศนีย์ พลเลิศ	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
๑๑๗	นางสาวปณณช ญ รักษา	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๑๑๘	นางสุรียา เครือรัตน์	ผอ.สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๓
๑๑๙	นางเฉลิมศรี ชูสุวรรณ	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๓
๑๒๐	นางวรรณดี ชาญณรงค์	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๓
๑๒๑	นายฐณันภรณ์ คงแก้ว	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๓
๑๒๒	นางสุนิตา คงวิจิตร	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๒๓	นางสาวไอวีย์ จงกลณีย์	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๒๔	นายธีรพงษ์ ดวงแก้ว	ผู้อำนวยการ สำนักงาน สกร. ประจำ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๒๕	นายฐิติพงศ์ กอบกาญจน์	สำนักงาน สกร. ประจำ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๒๖	นายพัฒนศักดิ์ หนูภิบาล	สำนักงาน สกร. ประจำ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๒๗	นางบุษกร เพ็ชรพวง	สพม.สุราษฎร์ธานี ชุมพร
๑๒๘	นางสาวอรุณี เพ็ชรดำเนิน	สพม.สุราษฎร์ธานี ชุมพร
๑๒๙	นายธนาคม รื่นพานิช	อบจ.สุราษฎร์ธานี
๑๓๐	นางสาวณัฐญาดา อนุพงศ์	อบจ.สุราษฎร์ธานี
๑๓๑	นางสาวทิพวัลย์ สังข์โชติ	รักษาการในตำแหน่ง ผอ.โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๘๘ (บ้านคลองควน)
๑๓๒	นางสาวเสาวรส สัมพลอย	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๘๘ (บ้านคลองควน)
๑๓๓	ว่าที่ รต.हरिनทร์รัตน์ มะลิทิพย์	โรงเรียน อบจ.จ.สุราษฎร์ธานี ๑ (ดอนสักผดุงวิทย์)
๑๓๔	นางสาวเบญจมาศ เรืองนุ่น	โรงเรียน อบจ.จ.สุราษฎร์ธานี ๑ (ดอนสักผดุงวิทย์)
๑๓๕	ว่าที่ร้อยตรีอัมโร รักช่วย	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๓๖	นางสาวชินานาฏ รักษ์วงศ์	สำนักงาน พมจ.สุราษฎร์ธานี
๑๓๗	นางวราภา จันทรค์ชกุล	สำนักงานสาธารณสุข จ.สุราษฎร์ธานี
๑๓๘	นางแสงเดือน สลัดแก้ว	สำนักงานสาธารณสุข จ.สุราษฎร์ธานี
๑๓๙	นางธารินี งานเกตุสุข	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี
๑๔๐	นางสุทธาสินี เปาอินทร์	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี
๑๔๑	นางสาวสุกัญญา ศรีสาคร	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี
๑๔๒	นายวิสันต์ เกตุคง	โรงเรียนภavnานาภิวัฒน์วิทยา
๑๔๓	นางปราณี พงษ์สุพรรณ	โรงเรียนอนุบาลปราณี
๑๔๔	นางเกสร่า อารยะจารุ	สพป.สุพรรณบุรี เขต ๑
๑๔๕	นายเถลิงศักดิ์ นาคสมพันธุ์	ผอ.โรงเรียนบ้านคลองชะอม

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๑๔๖	นางฉวีวรรณ เฟื่องทอง	ผอ.โรงเรียนวัดสวนแตง
๑๔๗	นางสาวเมธวี ดอกพะยอม	ผอ.โรงเรียนวัดเสาธง
๑๔๘	นายสมคิด ประสานพิมพ์	ผอ.โรงเรียนวัดโพธิ์ศรี
๑๔๙	นางสาวนภาพร อุ่นให้ผล	โรงเรียนวัดเสาธง
๑๕๐	นางสาวหทัยา แก้วพิพัฒน์	โรงเรียนวัดอุทุมพราราม
๑๕๑	นางปัญญาศิลา ชูก้าน	สพป.สุพรรณบุรี เขต ๑
๑๕๒	นางสาวปฐมภรณ์ มุขโต	โรงเรียนเมืองสุพรรณบุรี
๑๕๓	นางสาวชวีศา สุวรรณสุร	โรงเรียนเมืองสุพรรณบุรี
๑๕๔	นางวรางคณา ทวีสิงห์	โรงเรียนสุพรรณภูมิ
๑๕๕	นางประภาศรี พันธุ	โรงเรียนสุพรรณภูมิ
๑๕๖	นางสาวสุภาวดี ปานสุวรรณ	โรงเรียนบ้านหนองบอน
๑๕๗	นางสาวปฐมวดี หัสดี	โรงเรียนบ้านหนองบอน
๑๕๘	นายปรเมศร์ ล้อมวงษ์	รอง ผอ.สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒
๑๕๙	นายพีรพัฒน์ วรธวัชโกสิน	สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒
๑๖๐	นางดาวรุ่ง ตาลเพชร	โรงเรียนวัดคีรีรัตนาราม
๑๖๑	นางสาวปาริชาติ สมใจ	โรงเรียนวัดไผ่ตาไม้
๑๖๒	นางสาวศุภมาศ นนท์แก้ว	โรงเรียนวัดคีรีรัตนาราม
๑๖๓	นางศิริพร พวงมาลี	สพป.สุพรรณบุรี เขต ๓
๑๖๔	นางสาวฤดีมาศ พุ่มกล้า	สพป.สุพรรณบุรี เขต ๓
๑๖๕	นางวชิรา แสนโกศิก	โรงเรียนอนุบาลด่านช้าง
๑๖๖	นายวุฒิสักดิ์ เรียงมูลตรี	โรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต
๑๖๗	นางสาวจิณัฐตา กาฬกาญจน์	สพป.สุพรรณบุรี เขต ๓
๑๖๘	นายประชา ดนตรี	สพป.สุพรรณบุรี เขต ๓
๑๖๙	นางสาวสุรางค์ เข้มเพ็ชร	โรงเรียนอนุบาลหนองหญ้าไซ (วัดหนองหลวง)
๑๗๐	นายศรัณยู นิติศิริ	โรงเรียนอนุบาลเดิมบางนางบวช (วัดท่าช้าง)
๑๗๑	นางชาตรีส ใจตรง	สพม.สุพรรณบุรี
๑๗๒	นางประภัสสร สุวรรณประทีป	โรงเรียนดอนคาวิทยา
๑๗๓	นางสาวนิศาชล ไชยนา	สพม.สุพรรณบุรี
๑๗๔	นายสุขวิทย์ ปู่ทอง	ผอ.โรงเรียนสงวนหญิง
๑๗๕	นายพนพล คำเรียง	ผอ.โรงเรียนบางลี่วิทยา
๑๗๖	นางสาวปติตตา แก้วคง	โรงเรียนหนองหญ้าไซวิทยา

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๑๗๗	นางสาวชลธิชา สืบวัฒนพงษ์กุล	สนง.สกร.ประจำ จ.สุพรรณบุรี
๑๗๘	นายกิตติพันธ์ ก้านขวา	สนง.สกร.ระดับ อ.เมืองสุพรรณบุรี
๑๗๙	นางวราภรณ์ เมฆขาว	ผอ.ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๕ จ.สุพรรณบุรี
๑๘๐	นางสาวสุกัญญา อินทมา	รอง ผอ.ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๕ จ.สุพรรณบุรี
๑๘๑	นางสาววิรัช เมืองมูล	ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๕ จ.สุพรรณบุรี
๑๘๒	นางสาวนิษฐา แสงโยธี	ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๕ จ.สุพรรณบุรี
๑๘๓	นางสุธามาสน์ สุขเสพย์	รองผอ.รร.สุพรรณบุรีปัญญานุกูล
๑๘๔	นางสาวณัฏฐนิชา ทับสว่าง	รร.สุพรรณบุรีปัญญานุกูล
๑๘๕	นายถนัด ยันต์ทอง	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ นายก อบจ.สุพรรณบุรี
๑๘๖	นางสาวณัฐญา พลเสน	สำนักงานเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี
๑๘๗	นางพรรณมาศ พรหมพิลา	โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดปราสาททอง
๑๘๘	นางสุพัตรา จตุรพิทพรพิเศษ	อบจ.สุพรรณบุรี
๑๘๙	นายชาคริต เชื้อนสูงค์	สำนักงาน พมจ. สุพรรณบุรี
๑๙๐	นางสาวศิริกาญจน์ เจริญไชยธำรง	สนง.สาธารณสุข จ.สุพรรณบุรี
๑๙๑	นายสยาม สุ่มงาม	รองศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๙๒	นางสาวณัฐสุดา พลชา	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๙๓	นายฐานิตย์ เนคมานุรักษ์	รอง ผอ.สพป.พระนครศรีอยุธยา เขต ๑
๑๙๔	นางปัทมารัตน์ สุทธิสงค์	สพป.พระนครศรีอยุธยา เขต ๑
๑๙๕	นางสาวนิษฐา ศรีศักดิ์ดา	สพป.พระนครศรีอยุธยา เขต ๑
๑๙๖	นายพิเชษฐ์ ใจเที่ยง	รองผอ.สพป.พระนครศรีอยุธยา เขต ๒
๑๙๗	นางสาวเบญจกานต์ หนูขลิบ	สพป.พระนครศรีอยุธยา เขต ๒
๑๙๘	นางสาวจารวี ชำนาญโกชนกิจ	สพม.พระนครศรีอยุธยา
๑๙๙	นางสาวภัทรวดี ยอดเรือน	สพม.พระนครศรีอยุธยา
๒๐๐	นางสาวนุจรีย์ หัสแห้ว	รักษาการ ผอ.สำนักงาน สกร.ระดับ อ.มหาราช
๒๐๑	นายกิตติคุณ ผลวงษ์	สำนักงาน สกร.ระดับ อ.มหาราช
๒๐๒	นายสวัสดิ์ บุญพร้อม	ผอ.สำนักงาน สกร.ระดับ อ.นครหลวง
๒๐๓	นางสาวนุชนาฏ สอนสมนึก	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด พระนครศรีอยุธยา

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๒๐๔	นายจิตติน จินตกานนท์	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด พระนครศรีอยุธยา
๒๐๕	นางสาวจาริณี มีลาภ	สำนักงานเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
๒๐๖	นางสาวเตือนใจ จิตประสงค์	สำนักงานเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
๒๐๗	นางสาวกนกอร แก้วเงินลาด	สำนักงาน พมจ.พระนครศรีอยุธยา
๒๐๘	นางสาวณัฐภรณ์ เสวก	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒๐๙	นางสรินยา บรรเลงรัมย์	รองศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
๒๑๐	นางเอี่ยมพร ยศอ่อน	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
๒๑๑	นางสาวพิมพ์ชญา นิธิวีรรัฐสกุล	ผอ.โรงเรียนอุดรชนชอรี
๒๑๒	นายนิรวัชร นิธิวีรรัฐสกุล	ผู้จัดการโรงเรียนอุดรชนชอรี
๒๑๓	นายสรสิทธิ์ ศรีสังข์	ผอ.โรงเรียนพันธกิจวิทยา
๒๑๔	นางเสาวนีย์ ศรีสังข์	ผู้จัดการโรงเรียนพันธกิจวิทยา
๒๑๕	นางสาวลีลานุช สังกะสินธุ์	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
๒๑๖	นายภิรดา นามเมืองรักษ์	รอง ผอ.โรงเรียนอุดรวิทยา
๒๑๗	นายณพรัตน์ ศรีสุวรรณ	ผอ.โรงเรียนปรมินทร์
๒๑๘	นางแพวิพา ภูสงัด	ผอ.สพป.อุดรธานี เขต ๑
๒๑๙	นางสาวเศรษฐินี ประทุมมา	สพป.อุดรธานี เขต ๑
๒๒๐	นางสาวรัศมี กลยนิย	โรงเรียนบ้านหนองบัว
๒๒๑	นางสาวทรงศกร สงครินทร์	โรงเรียนชุมชนสามพร้าว
๒๒๒	นายอำนาจ เพ็งพันธ์	สพป.อุดรธานี เขต ๒
๒๒๓	นางสาววิมล เกววัลย์	สพป.อุดรธานี เขต ๒
๒๒๔	นางสาวมะลิวัน สมศรี	สพป.อุดรธานี เขต ๓
๒๒๕	นางสาวสุ่มทนา บุตรกัณหา	สพป.อุดรธานี เขต ๓
๒๒๖	นายบัญชา พิพัฒน์มงคลกิจ	สพป.อุดรธานี เขต ๓
๒๒๗	นายกิจิชัย สารรัตน์	สพป.อุดรธานี เขต ๓
๒๒๘	นายอดิสร ธรรมกุลธีระกิจ	สพป.อุดรธานี เขต ๔
๒๒๙	นายวิทยา กองวงษา	สพป.อุดรธานี เขต ๔
๒๓๐	นางอ้อยทิพย์ สุรศักดิ์	สพป.อุดรธานี เขต ๔
๒๓๑	นางสาวนุชธิดา มหาฤทธิ์	สพป.อุดรธานี เขต ๔
๒๓๒	นางณัฐพร สานธิยาคุณ	สพม.อุดรธานี
๒๓๓	นายพิชัย ไชยเดช	สพม.อุดรธานี

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๒๓๔	นางจันทร์สุดา โสดาดี	โรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์
๒๓๕	นางคณินิจ อัครปัญญา	โรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์
๒๓๖	นางสกลรัตน์ สวยรูป	โรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์
๒๓๗	นายควรชัย สุพรม	โรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์
๒๓๘	นายปิยวัช ธาตุแสง	โรงเรียนราชินูทิศ ๒
๒๓๙	นางสาวนุชธิดา แสนณรงค์	โรงเรียนราชินูทิศ ๒
๒๔๐	นายพงษ์สิทธิ์ ภูพาน	โรงเรียนราชินูทิศ ๒
๒๔๑	นายเสกสรรค์ ศรีสารคาม	สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดอุดรธานี
๒๔๒	นายอภากร อันทะปัญญา	สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดอุดรธานี
๒๔๓	นายเดชา ศรีปิดตา	อบจ.อุดรธานี
๒๔๔	นายเกรียงไกร เพชรเสถียร	อบจ.อุดรธานี
๒๔๕	นางสาวสุธาทิติพย์ สวาทวงศ์	โรงเรียนเทศบาล ๑๒ บ้านช้าง
๒๔๖	นางสาวอารีย์ สุวรรณพรหม	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี
๒๔๗	นางสาวนิตาพฤต สมกุลทวี	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี
๒๔๘	นายภาคภูมิ เผ่าเจริญ	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี
๒๔๙	นางสาวกรรณิการ์ ฮวดหลี่	รอนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี
๒๕๐	นางสาวจารุวรรณ ชินดร	รองศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู
๒๕๑	นางกัญจน์กมล มาลี	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู
๒๕๒	นายปารณทัตต์ แสนวิเศษ	ผอ.สพป.หนองบัวลำภู เขต ๒
๒๕๓	นางสาวศิริชนก จุลนาง	สพป.หนองบัวลำภู เขต ๒
๒๕๔	นายศุภชาญ พันธิ์โสภณ	สพป.หนองบัวลำภู เขต ๒
๒๕๕	นายอภิรัฐ มุกชะกัง	รองนายก อบจ.หนองบัวลำภู
๒๕๖	นายภูมินทร์ แสนเจริญสุข	อบจ.หนองบัวลำภู
๒๕๗	นางสาวชนิษฐา จิระพล	สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู
๒๕๘	นางสาวเจียรระไน จะโนรัตน์	สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู
๒๕๙	นางสาววันวิสา ท่ามา	สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู
๒๖๐	นางกาญจนา พรหมเมตตา	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู
๒๖๑	นางสาวพัชรี พรหมเมตตา	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู
๒๖๒	นางเกศรา นนทะริ	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู
๒๖๓	นางสาวกานดา ศิลาเจริญ	สำนักงาน พมจ. หนองบัวลำภู
๒๖๔	นางสาววรางคณา อินทโลหิต	รอนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ทำงาน/ตำแหน่ง
๒๖๕	นางสาวนัฐชนารัตน์ อูปการัตน์	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดหนองคาย
๒๖๖	นางภัทราพร ฤทธิ์จอหอ	สนง.ศึกษาธิการจังหวัดหนองคาย
๒๖๗	นายชัยยงค์ คลังกลาง	รอง ผอ.สพป.หนองคาย เขต ๑
๒๖๘	นางฉวีวรรณ โยคิน	สพป.หนองคาย เขต ๑
๒๖๙	นางสมฤทัย คันธี	สพป.หนองคาย เขต ๑
๒๗๐	นายพัชระ งามชัด	รอง ผอ.สพป.หนองคาย เขต ๒
๒๗๑	นางสิรินาถ ทองคำ	สพป.หนองคาย เขต ๒
๒๗๒	นางเสาวรี สามารถกุล	สพป.หนองคาย เขต ๒
๒๗๓	นายวิทยา ทศมี	ผอ.สพม.หนองคาย
๒๗๔	นายอภิชาติ ภูประเสริฐ	รอง ผอ.สพม.หนองคาย
๒๗๕	นางรมิดา ประเสริฐ	สพม.หนองคาย
๒๗๖	นางสาวชมพูนุท หิริโกกุล	รอง ผอ. สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดหนองคาย
๒๗๗	นางสาวทิพานันท์ คล้ายกระโทก	สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดหนองคาย
๒๗๘	นายกชกร สารวิงค์	สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดหนองคาย
๒๗๙	ว่าที่ร.ต.หญิง ณัฏฐ์ชуда ชาวบ้านตา	รอง ผอ.ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด หนองคาย
๒๘๐	นางสาวสุพรรณิ ทอมมหา	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดหนองคาย
๒๘๑	นายอภิสิทธิ์ ศรีวะสุทธิ	สำนักงาน พมจ.หนองคาย
๒๘๒	นางสาวกันทิมา กองอ้น	สำนักงาน พมจ.หนองคาย

ภาคผนวก ค
ประมวลภาพกิจกรรมและการลงพื้นที่เชิงประจักษ์

ณ จังหวัดพิษณุโลก

ณ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ณ จังหวัดระยอง

ณ จังหวัดสุพรรณบุรี

ณ จังหวัดกาญจนบุรี

ณ จังหวัดราชบุรี

ณ จังหวัดอุดรธานี

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการ

รองศาสตราจารย์ประวิต เอราวรรณ	เลขาธิการสภาการศึกษา
นายสุภชัย จันทุม	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายเนติ รัตนกร	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

บริหารโครงการ

นายชัชวาล อัครมากุล	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและประเมิน การบังคับใช้กฎหมายการศึกษา นิติกรชำนาญการ
นายเฉลิมพล เอียดพูล	

บรรณาธิการ และพิสูจน์อักษร

นางสาวณัฐิกา นิตยาพร	ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ
นายชัชวาล อัครมากุล	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและประเมิน การบังคับใช้กฎหมายการศึกษา นิติกรชำนาญการ
นายเฉลิมพล เอียดพูล	ผู้ช่วยนักวิชาการ
นางสาวสุรียรัตน์ ขจรศักดิ์	

คณะทำงานผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

นายเนติ รัตนกร	นางสาวณัฐิกา นิตยาพร	นายชัชวาล อัครมากุล
นายชาญชัย มาณจักร์	นายเฉลิมพล เอียดพูล	นางสาวทตยา รัชตวิวัฒน์
นายวรพจน์ หาญใจ	นายปรัชญากรณ์ ลครพล	นางสาวชญาภรณ์ ปินตาเขียว
นายสุรศักดิ์ ศรีพอ	นางศิริพร กุลวงศ์	นายสรารัฐ ส่องศรี
นางสาวสุรียรัตน์ ขจรศักดิ์	นายดุชนันท์ ศิริราช	

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๙๙/๒๐ ถนนสุขุมวิท แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

☎ โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓

✉ E-mail : saraban@onec.go.th

